

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie
Studijní obor: Geografie a matematika se zaměřením na vzdělávání

Marie Sixtová

**ATRAKTIVITY CESTOVNÍHO RUCHU VE
VÝUCE ZEMĚPISU NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE:
PŘÍPADOVÁ STUDIE KOLÍN**

Tourist Attraction in Teaching of Geography at Primary School: Case Study
Kolín

Bakalářská práce

Praha 2011

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Dana Fialová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 24. 5. 2011

Na tomto místě bych ráda poděkovala RNDr. Daně Fialové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a užitečné připomínky, které mi byly poskytnuty během zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

Obsah	4
Seznam obrázků	5
Seznam tabulek	6
Seznam grafů	7
Seznam příloh	8
Seznam zkratk	9
Abstrakt	10
Abstract	10
1. Úvod	11
2. Teoretický vstup do problematiky	13
2.1 Cestovní ruch	13
2.2 Učivo místní region v kurikulárních dokumentech	14
2.3 Učivo místní region ve vyučovací hodině	21
3. Metodika	24
4. Atraktivita cestovního ruchu	26
5. Šetření	31
5.1 Řízené rozhovory s učiteli	31
5.2 Charakteristika úkolů v dotaznících	32
5.3 Výsledky šetření mezi učiteli	33
5.4 Výsledky šetření mezi žáky	34
6. Návrh školního geografického projektu	42
6.1 Školní geografický projekt Poznej Kolín a okolí	42
7. Závěr	46
Seznam literatury a použité zdroje	48
Přílohy	52

Seznam obrázků

Obrázek 1: Systém kurikulárních dokumentů	15
Obrázek 2: Zeměpis (Geografie) v rámci vzdělávacího obsahu.....	17
Obrázek 3: Vymezení místního regionu	26

Seznam tabulek

Tabulka 1: Tematický okruh Česká republika v RVP ZV	18
Tabulka 2: Školní vzdělávací programy základních škol v Kolíně	18
Tabulka 3: Časová dotace předmětu Zeměpis na základních školách v Kolíně v roce 2010	20
Tabulka 4: Příklady činností aplikovatelných ve výuce místního regionu	22
Tabulka 5: Zaměření sledovaných atraktivit cestovního ruchu na děti v roce 2010	28
Tabulka 6: Atraktivity ve výuce místního regionu na základních školách v Kolíně v roce 2010	33
Tabulka 7: Učiteli nejčastěji doporučované lokality k návštěvě	34
Tabulka 8: Počet respondentů ze základních škol v Kolíně v roce 2010	35
Tabulka 9: Návštěva měst	36
Tabulka 10: Řešení a vyhodnocení úkolu č. 2	36
Tabulka 11: Řešení a vyhodnocení úkolu č. 4	40
Tabulka 12: Žáky nejčastěji doporučované lokality k návštěvě	40
Tabulka 13: Očekávané výstupy pokrývané ŠGP Poznej Kolín a okolí	43
Tabulka 14: Plán činností	43
Tabulka 15: Bodové hodnocení úkolů	44

Seznam grafů

Graf 1: Místní region ve výuce zeměpisu na základních školách v Kolíně v roce 2010...	20
Graf 2: Určování názvů měst.....	35
Graf 3: Určování názvu úzkokolejné tratě.....	37
Graf 4: Návštěva Kolínské řepařské drážky	37
Graf 5: Určování roku zahájení stavby továrny T.P.C.A	38
Graf 6: Návštěva továrny T.P.C.A	38
Graf 7: Určování typu daných tras.....	39

Seznam příloh

Příloha 1: Dopis ředitelům základních škol

Příloha 2: Otázky pro řízený rozhovor s pedagogy

Příloha 3: Formulář dotazníku pro učitele

Příloha 4: Formulář dotazníku pro žáky

Příloha 5: Pracovní listy pro žáky

Příloha 6: Klíč k řešení úkolů v pracovních listech

Seznam zkratk

ORP	Obec s rozšířenou působností
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŠGP	Školní geografický projekt
ŠVP ZV	Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

Abstrakt

SIXTOVÁ, M. (2011): Atraktivita cestovního ruchu ve výuce zeměpisu na základní škole: případová studie Kolín. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Univerzita Karlova v Praze.

Předložená bakalářská práce se zabývá výukou místního regionu. Teoretický vstup do problematiky zajišťuje rešerše literatury o cestovním ruchu a rozbor kurikulárních dokumentů státní a školní úrovně. V další části práce jsou představeny vybrané atraktivita cestovního ruchu, jejichž zařazení do výuky bylo sledováno na základních školách v Kolíně. Na těchto školách bylo provedeno dotazníkové šetření mezi žáky a mezi učiteli zeměpisu. Stejní učitelé se zúčastnili řízeného rozhovoru týkajícího se pojetí výuky místního regionu. Na základě dosažených poznatků byl navržen školní geografický projekt zaměřený na využití atraktivit cestovního ruchu ve výuce místního regionu.

Klíčová slova: cestovní ruch, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, místní region, Kolín

Abstract

Sixtová, M. (2011): Tourist attractions in teaching of geography at primary school: case study Kolín. Department of Social Geography and Regional Development, Charles University in Prague.

The presented bachelor thesis is concerned with teaching local region issues. The theoretical approach is provided by examination of literature related to tourism and by analysis of curricular documents of state and school level. In the next part of the thesis, there are presented selected tourist attractions whose inclusion into teaching geography was monitored at primary schools in Kolín. At these schools, there was realized questionnaire survey among pupils as well as among teachers of geography. These teachers also participated in controlled interview which deals with a concept of teaching local region issues. On the basis of gained knowledge, there was devised school geography project, which is focused on application of tourist attractions into teaching local region issues.

Key words: tourism, Framework education programme for elementary education, local region, Kolín

1. Úvod

Název jednoho z nejstarších předmětů lidského poznání pochází z řeckých slov geos (pozemský, zemský) a grafein (psát). Jedná se o geografii, česky řečeno zeměpis. Jednou z disciplín této vědy je regionální geografie, která „má podávat výstižný a ucelený obraz pozorované oblasti po stránce přírodní i společenské, má v sobě slučovat výsledky fyzického i hospodářského zeměpisu a kromě toho ještě vyjádřit podstatné rysy společenského vývoje a zvláštnosti obyvatelstva“ (Korčák 1954, cit. ve Vaishar 2001, s. 33). Regionální geografie zkoumá „vzájemné vztahy mezi přírodním prostředím a lidskou společností v konkrétních územích – oblastech neboli regionech“ (Bičík, Brinke 1987, s. 274).

V případě této práce konkrétní území představuje místní region. Ten lze chápat nejen jako oblast, ale také jako učivo zavedené v rámci vyučovacího předmětu zeměpis. Výuka místního regionu by měla učitelům pomoci v žácích vzbudit zájem o prostředí, ve kterém žijí, což souvisí s rozšířením jejich znalostí o kultuře a tradicích, či přírodním prostředí daného místního regionu (Herink, Holeček, Kastner a kol. 2003). Právě prostřednictvím tohoto lze objevit zvláštnosti a zajímavosti, které přitahují pozornost nejen žáků. Specifika totiž mohou být atraktivní i pro širokou veřejnost a být tedy úzce spjaty s cestovním ruchem v dané oblasti.

I přestože poznávání místního regionu má značný význam, nebyla mu ve výuce donedávna věnována přílišná pozornost (Kühnlová 2007). Jako budoucí učitel zeměpisu si uvědomuji důležitost tohoto učiva a zajímá mě, jakým způsobem je do výuky začleňováno a jakou roli v něm hrají právě specifika místního regionu. V mé práci se zabývám místním regionem, v němž žijí, a chci zjistit, jaké je jeho pojetí v současné době.

Hlavním cílem mé práce je zjistit, jak je pojata výuka místního regionu a následně navrhnout školní geografický projekt zaměřený na využití atraktivit cestovního ruchu ve výuce místního regionu. Dílčím cílem práce je provedení řízených rozhovorů s učiteli zeměpisu a dotazníkových šetření mezi učiteli zeměpisu a žáky základních škol. Dílčí cíl výrazně přispěje k dosažení cíle hlavního, jelikož pojetí výuky místního regionu bude studováno v teoretické a praktické rovině. Z hlediska teoretické roviny na základě formulace tohoto učiva v kurikulárních dokumentech státní a školní úrovně, v praktické rovině na základě informací získaných při řízených rozhovorech a dotazníkových

šetřeních. S ohledem na zjištěné poznatky bude navržen školní geografický projekt zaměřený na využití atraktivit cestovního ruchu ve výuce místního regionu.

S uvedenými cíli úzce souvisí i struktura celé práce. Nejprve se budu zabývat rešerší literatury týkající se cestovního ruchu a rozbořem kurikulárních dokumentů. Poté se zaměřím na konkrétní místní region a představím jeho atraktivitu cestovního ruchu. Část práce bude věnována řízenému rozhovoru s učitelem zeměpisu a dotazníkovým šetřením mezi učiteli zeměpisu a mezi žáky základních škol. Poslední částí práce bude návrh školního geografického projektu.

Prostřednictvím práce hledám odpovědi zejména na následující otázky. Jak je učivo místního regionu formulované v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání dále rozpracováno ve sledovaných školních vzdělávacích programech? Jsou atraktivitu cestovního ruchu zařazovány do výuky daného místního regionu? Na jaké úrovni jsou znalosti žáků o atraktivitách cestovního ruchu ve daném místním regionu?

2. Teoretický vstup do problematiky

2.1 Cestovní ruch

V odborné literatuře lze najít několik různých definic vymezujících podstatu cestovního ruchu. Ve snaze sjednotit výklad tohoto pojmu přišla v roce 1991 Světová organizace cestovního ruchu¹ s novou klasifikací. Podle ní se jedná o „činnost osoby cestující na přechodnou dobu² do místa mimo své trvalé bydliště, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávat výdělečnou činnost v navštíveném místě“ (Foret, Foretová 2001, s. 7).

Lze jím však také rozumět souhrn činností spojených s uspokojováním potřeb, které souvisí s cestováním a pobytem osob mimo jejich trvalé bydliště. A sice za účelem odpočinku, poznávání, zábavy či kulturního vyžití (Gúčík 2000). Cestovní ruch je často označován i jako turistický průmysl, tvoří široký komplex činností, na kterém se podílí různé subjekty (Vitáková 2007).

Je předmětem zkoumání několika vědních oborů, např. ekonomie, geografie, sociologie, psychologie a pedagogiky. Má interdisciplinární povahu, jelikož jmenované vědní disciplíny mají společný předmět zkoumání, ale každá se jím zabývá z jiného úhlu pohledu (Gúčík 2000).

Druhy a formy

Pásková, Zelenka (2002) vyčleňují několik druhů a forem cestovního ruchu, pro přehlednost zmíním pouze druhy a formy související se zaměřením této práce. Druhy jsou rozlišovány podle různých kritérií. Jedním z nejčastějších je kritérium délky trvání. Na jeho základě se rozeznává krátkodobý a dlouhodobý cestovní ruch. Krátkodobý trvá v rozmezí jednoho až tří dní a člení se na výletní (jednodenní) a víkendový (dvoudenní až třídní). Dlouhodobý je realizován ve vícedenním časovém rozpětí (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001). Pokud se vezme v úvahu věk účastníků, lze vyčlenit také cestovní ruch dětí, kam spadají organizované pobyty a výlety dětí do věku 15 let. Jedná se o školní výlet či školu v přírodě (Hesková a kol. 2006). Problematiku cestovního ruchu dětí na příkladu konkrétního území řeší Váchová (2007).

Podle převládající činnosti účastníků je rozlišováno několik forem cestovního ruchu. Vzdělávací, jehož cílem je získat odborné znalosti, osvojit si některé umělecké či řemeslné dovednosti (Foret, Foretová 2001). Dále poznávací, jenž je zaměřen na

¹ United Nations World Tourism Organisation – specializovaná agentura Organizace spojených národů

² V případě domácího cestovního ruchu (aktivity účastníků jsou spojeny s cestováním na vlastním státním území) jde o dobu šesti měsíců.

poznávání přírodních a kulturních zajímavostí daného místa. Také kulturní, který se soustřeďuje na prožitky vyvolané návštěvou uměleckých památek, festivalů a koncertů (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001).

Časté jsou i kombinace jmenovaných forem, např. kulturně poznávací cestovní ruch. Prostřednictvím nějž jsou uspokojovány duchovní potřeby lidí, kteří mají zájem poznat kulturní dědictví daných regionů. V praktickém životě jde o návštěvy kulturních pamětihodností, archeologických nalezišť, hudebních a filmových festivalů a dalších společenských akcí. Dochází zde ke spojení vzdělávání s účelovým trávením volného času (Hesková a kol. 2006).

Atraktivita cestovního ruchu

Atraktivita jsou jednotlivé zvláštnosti, které činí konkrétní oblast přitažlivější a zajímavější pro účastníky cestovního ruchu (Zelenka 2004). Podle charakteru se člení na přírodní a společenské. Přírodní atraktivita jsou do značné míry neměnné. Jedná se například o jezera, jeskyně, pohoří, klima i o unikátní přírodní útvary. Společenské jsou spojeny zejména s poučením a zábavou. Patří mezi ně například hrady, zámky, technické památky, divadla i různé kulturní akce (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001).

Podle náročnosti aktivace potenciálu³ se rozlišují atraktivita nižších a vyšších řádů. Nižších řádů se „aktivují samovolně, respektive jejich aktivace je snadná“ (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001, s. 17). Vyšších řádů „vznikají zpravidla buď spojováním několika atraktivit nižších řádů přirozenou cestou, nebo jsou cíleně iniciovány lidským faktorem“ (Štěpánek, Kopačka, Šíp 2001, s.17).

2.2 Učivo místní region v kurikulárních dokumentech

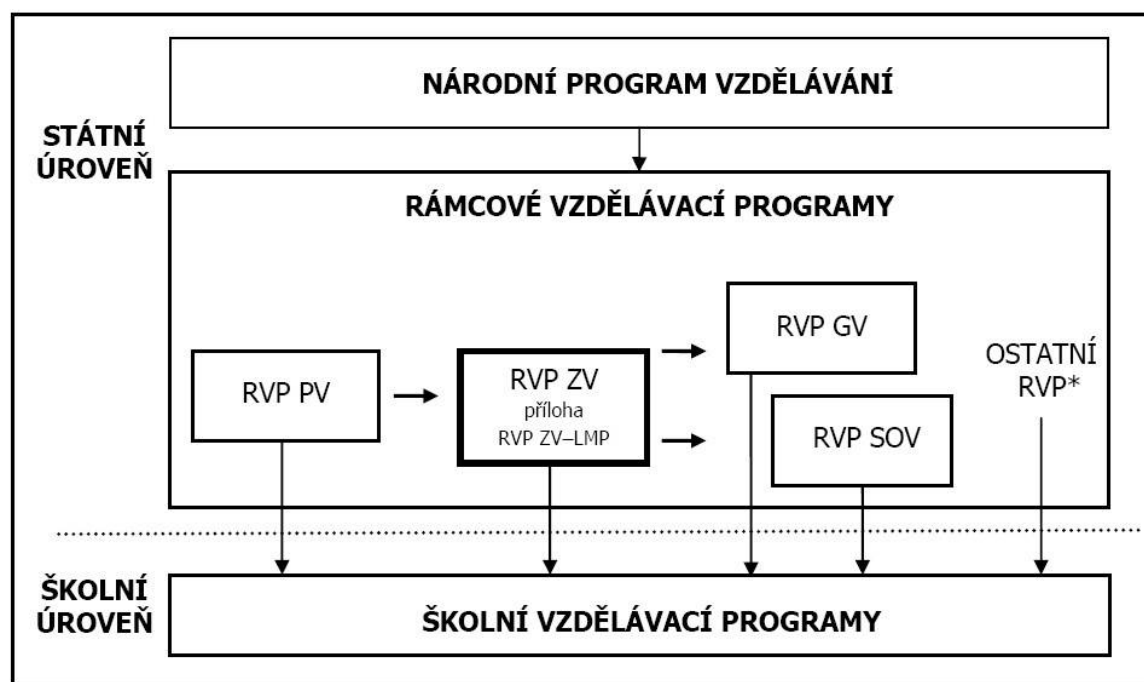
V roce 2001 byl pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vytvořen Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, tzv. Bílá kniha. Jedná se o vládní strategii formulující koncepci, obsah a cíle vzdělávání. Je zde zahrnuta celá vzdělávací soustava – vzdělávání předškolní, základní, střední, terciární (vysokoškolské a vyšší odborné) a vzdělávání dospělých. V souladu s touto strategií se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů (obrázek 1). Tento systém se vztahuje na vzdělávání žáků od 3 do 19 let a je vytvořen na státní a školní úrovni. (RVP ZV, 2007, s. 9).

³ Činnosti přispívající k oživení návštěvnosti objektu (Krátký 2006).

Do státní úrovně patří Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Tyto dokumenty jsou závazné pro všechny stupně vzdělávání. Národní program vzdělávání vymezuje vzdělávání jako celek. Rámcové vzdělávací programy se týkají pouze jednotlivých úrovní vzdělávání – předškolní, základní, gymnaziální a střední odborné (RVP ZV, 2007, s. 9). Tyto programy zdůrazňují klíčové kompetence a jejich provázanost se vzdělávacím obsahem, uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě, formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání (RVP ZV, s. 10).

Školní úroveň systému kurikulárních dokumentů představují školní vzdělávací programy, které jsou vytvářeny jednotlivými školami v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. (RVP ZV, 2007, s. 9). Ve školních vzdělávacích programech se vytváří učební osnovy a učební plán. Učební osnovy obsahují charakteristiku a vzdělávací obsah vyučovacích předmětů. Učební plán přiděluje vyučovacím předmětům v jednotlivých ročnících určitou časovou dotaci.

Obrázek 1: Systém kurikulárních dokumentů

Zdroj: RVP ZV 2007

Základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělávání a na výchovu v rodině. Je realizováno ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních. Na prvním stupni je založeno na poznávání a rozvíjení individuálních potřeb⁴ a možností každého žáka, motivuje k dalšímu učení. Na druhém stupni vede žáky k získání vědomostí a dovedností potřebných k samostatnému učení a uvažování. Mezi cíle základního vzdělávání patří podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů, vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti žáků a jejich uplatnění při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci (RVP ZV, 2007, s. 12).

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

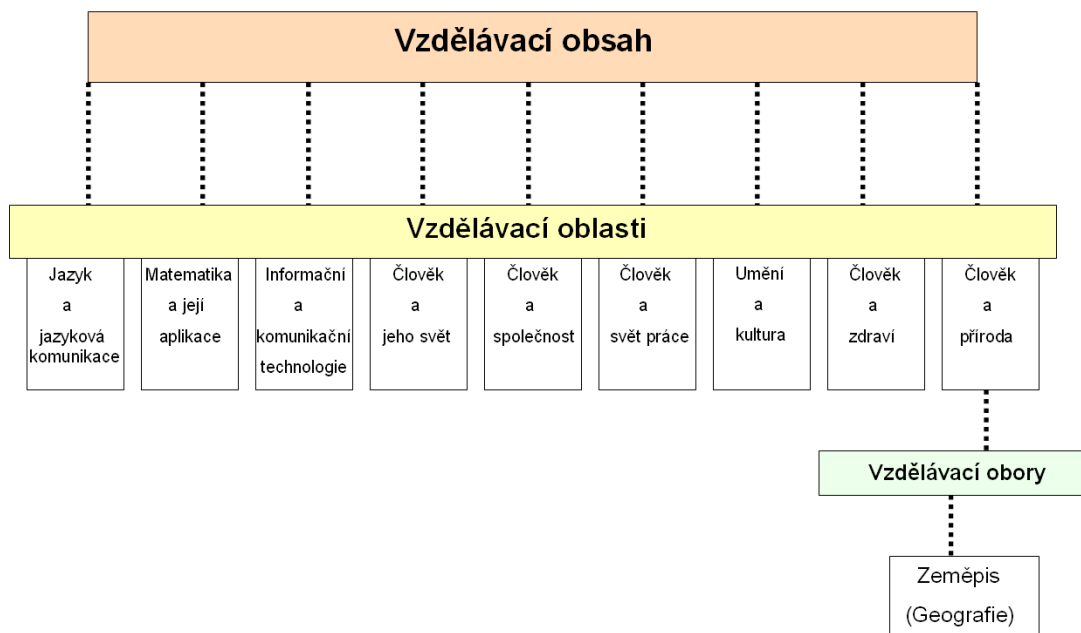
Vzdělávací obsah, ve kterém jsou formulovány očekávané výstupy a učivo, je v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání rozdělen do několika vzdělávacích oblastí. Přičemž jednotlivé vzdělávací oblasti obsahují jeden či více vzdělávacích oborů.

Zeměpis (Geografie) je zařazen do vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Zeměpis má však přírodovědné i společenskovední zaměření. Z důvodu zachování celistvosti oboru je ale umístěn pouze v této vzdělávací oblasti (viz obrázek 2). Vzdělávací obsah tohoto oboru je rozčleněn do několika tematických okruhů. Učivo Místní region spadá do tematického okruhu Česká republika.

Ovšem i vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která se objevuje pouze na prvním stupni základního vzdělávání, obsahuje tematický okruh Místo, kde žijeme. Jeho součástí je učivo Okolní krajina (místní oblast, region). Je tedy patrné, že již na prvním stupni jsou položeny základy pro specializovanější výuku na stupni druhém. Jelikož se ve své práci zabývám výukou zeměpisu, budu dále vycházet pouze ze vzdělávacího obsahu vzdělávací oblasti Člověk a příroda.

⁴ Včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Obrázek 2: Zeměpis (Geografie) v rámci vzdělávacího obsahu

Zdroj: RVP ZV 2007, vlastní úprava

Jak již bylo zmíněno, školní vzdělávací programy vycházejí z rámcového vzdělávacího programu. V něm jsou stanoveny vzdělávací oblasti i vzdělávací obory. V souladu s tímto vymezením si každá škola vytvoří vlastní systém vyučovacích předmětů. Jeho součástí je také rámcový učební plán, ve kterém je jednotlivým vzdělávacím oblastem přiřazena minimální časová dotace. Tato dotace je uvedena pro celou vzdělávací oblast, čili společně pro všechny vzdělávací obory dané oblasti. Důležitá je i disponibilní časová dotace, což je určitý počet volně využitelných hodin. Ve školních vzdělávacích programech jsou obě časové dotace rozděleny mezi vyučovací předměty.

Vzdělávacím obsahem se rozumí očekávané výstupy a učivo. V Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání jsou očekávané výstupy formulovány jako „prakticky zaměřené, využitelné v běžném životě a ověřitelné“ (RVP ZV, 2007, s. 18). Na konci třetího ročníku (1. období) jsou stanoveny jako orientační, čili nezávazné. Na konci pátého ročníku (2. období) a devátého ročníku jako závazné. Učivo je zde chápáno jako „prostředek k dosažení očekávaných výstupů“ (RVP ZV, 2007, s. 18). Je doporučeno, a to „školám k distribuci a k dalšímu rozpracování do jednotlivých ročníků nebo delších časových úseků“ (RVP ZV, 2007, s. 22). Ovšem na úrovni školního vzdělávacího programu se stává závazným.

Učivo místní region v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Zeměpis (Geografie) je rozdělen do několika tematických okruhů, přičemž učivo Místní region je součástí okruhu Česká republika. Rozpis tohoto učiva je uveden v tabulce 1.

Tabulka 1: Tematický okruh Česká republika v RVP ZV

Česká republika	Učivo
Místní region	zeměpisná poloha
	kritéria pro vymezení místního regionu
	vztahy k okolním regionům
	základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál x bariéry)

Zdroj: RVP ZV, 2007, s. 63

Je zřejmé, že učivo je formulováno velmi obecně, záleží tedy na jednotlivých školách, jak bude dále zpracováno.

Očekávané výstupy vztahující se k učivu Místní region jsou stanoveny tak, že žák „vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy“ (RVP ZV, 2007, s. 63), dále „hodnotí na přiměřené úrovni hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům“ (RVP ZV, 2007, s. 63).

Také tematický okruh Terénní geografická výuka, praxe a aplikace se místním regionem zabývá. V tomto případě jde o učivo Cvičení a pozorování v terénu místní krajiny, geografická exkurze.

Učivo místní region ve Školních vzdělávacích programech pro základní vzdělávání

Jelikož má každý místní region svá specifika, sledovala jsem výuku tohoto učiva na úrovni školních vzdělávacích programů. Prostudovala jsem školní vzdělávací programy základních škol v modelové oblasti, tedy v Kolíně (viz tabulka 2).

Tabulka 2: Školní vzdělávací programy základních škol v Kolíně

Název a adresa školy	Název ŠVP ZV
1. základní škola Kolín, Bezručova 980, Kolín II	Škola porozumění
2. základní škola Kolín, Kmochova 943, Kolín II	Naše škola
3. základní škola Kolín, Prokopa Velikého 633, Kolín IV	Tvořivé učení
4. základní škola Kolín, Lipanská 420, Kolín III	Harmonie
5. základní škola Kolín, Mnichovická 62, Kolín V	Škole úsměv sluší
6. základní škola Kolín, Ovčárecká 374, Kolín V	Škola pro Evropu

Zdroj: vlastní šetření

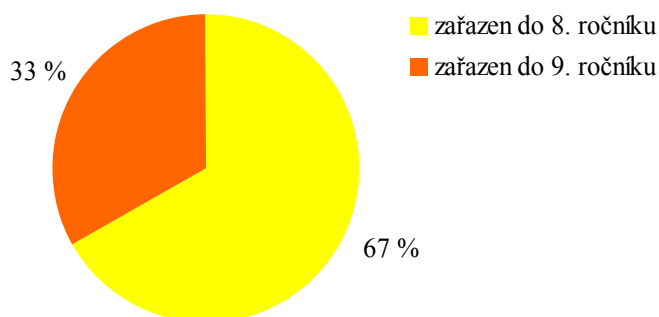
Ve všech studovaných školních vzdělávacích programech je na vyučovací předmět Zeměpis nahlíženo ze tří hledisek – charakteristika vyučovacího předmětu, rozvoj klíčových kompetencí a učivo. V charakteristice vyučovacího předmětu všechny školy ve svých programech zmiňují návaznost zeměpisu na vyučovací předměty ze vzdělávacích oblastí Člověk a jeho svět a Člověk a příroda na prvním stupni základního vzdělávání. Uvědomují si i vztahy zeměpisu k jiným vyučovacím předmětům, zejména k dějepisu, přírodopisu a informatice. Shodují se také, že rozšiřuje žákům znalosti o místním regionu, České republice a státech světa. Objevily se však i ojedinělé myšlenky. Podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Škola pro Evropu zeměpis „učí žáky rozlišovat příčiny přírodních dějů, vztahy mezi nimi, a to hlavně v souvislosti s řešením praktických problémů“ (ŠVP ZV Škola pro Evropu, 2009, s. 227). Jeho výuka má pomoci „vytvořit u žáků otevřené myšlení, přístupné mnoha různým názorům“ (ŠVP ZV Škola porozumění, 2009, s. 239), také směřuje k „vytvoření pozitivního vztahu k sobě a ke svému okolí, tedy přírodě a společnosti“ (ŠVP ZV Škola pro Evropu, 2009, s. 227).

Jak se shodují všechny sledované školy, výukou zeměpisu se rozvíjí všechny klíčové kompetence⁵, a sice k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské, pracovní. V každém školním vzdělávacím programu je stručně popsáno, jakými postupy se přispívá k jejich utváření. K rozvoji klíčové kompetence sociální a personální přispívá například snaha o vytvoření „občanské odpovědnosti za podmínky pro udržitelný rozvoj v lokálním a globálním měřítku“ (ŠVP ZV Harmonie, 2009, s. 61).

Učivo Místní region je v daných školách zařazeno buď do osmého nebo devátého ročníku, což souvisí s plánováním výuky zeměpisu na celém druhém stupni základního vzdělávání. Záleží totiž na rozdělení tematických okruhů mezi jednotlivé ročníky. Část škol upřednostňuje zavedení okruhu Česká republika v osmém ročníku, v devátém umístí okruhy Společenské a hospodářské prostředí a Životní prostředí. Druhá část škol preferuje zavedení okruhu Česká republika v devátém ročníku, v osmém umístí okruhy Společenské a hospodářské prostředí a Regiony světa. Jak ukazuje graf 1, převládá zařazení do výuky v osmém ročníku.

⁵ Představují soubor vědomostí, schopností, dovedností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní rozvoj žáka (RVP ZV 2007).

Graf 1: Místní region ve výuce zeměpisu na základních školách v Kolíně v roce 2010

Zdroj: vlastní šetření

Všechny školy využily tematické okruhy formulované v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání, dále je již nerozpracovávaly. Domnívám se, že zde by byl podrobnější rozpis učiva namístě, protože právě Místní region je pro tento účel jedno z nejvhodnějších učiv. Očekávané výstupy stanovené k tomuto učivu jsou ve shodě s jejich zavedením v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Bylo však přidáno i několik konkrétnějších očekávaných výstupů. Například podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Škola pro Evropu žák „uveče polohu místního kraje v rámci republiky a zhodnotí výhody a nevýhody této polohy“ (ŠVP ZV Škola pro Evropu, 2009, s. 245).

Jak již bylo zmíněno, minimální časová dotace je přesně určena pro celou vzdělávací oblast. Záleží tedy na školách, jak tuto dotaci rozdělí mezi své vyučovací předměty. Tabulka 3 zobrazuje časovou dotaci vyučovacího předmětu Zeměpis v jednotlivých ročnících.

Tabulka 3: Časová dotace předmětu Zeměpis na základních školách v Kolíně v roce 2010

Název ŠVP	Časová dotace v jednotlivých ročnících (za 1 týden)				Počet hodin využitých z disponibilní časové dotace
	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	
Škola porozumění	2	2	2	2*	2
Naše škola	2	2	2*	1	1
Tvořivé učení	2	2	2*	1	1
Harmonie	2	2	1*	1	0
Škole úsměv sluší	2	2	2	1*	1
Škola pro Evropu	2	2	2*	1	1

Zdroj: vlastní šetření

Poznámka: * ukazuje zařazení učiva Místní region do příslušného ročníku

Z tabulky je patrné, že většina škol v časové dotaci pro tento vyučovací předmět využila hodiny z disponibilní časové dotace. Počet vyučovacích hodin v šestém a sedmém ročníku je u všech sledovaných škol stejný. Ovšem v osmém a devátém ročníku je zeměpis vyučován jednu či dvě vyučovací hodiny. Učivo Místní region se objevuje v ročnících s jednohodinovou, ale i s dvouhodinovou časovou dotací.

2.3 Učivo místní region ve vyučovací hodině

Tvorba struktury učiva je plně v kompetenci učitele. Na jeho uvážení také záleží, jaké konkrétní cíle výuky stanoví, jaké metody a formy vyučování zvolí k jejich dosažení. Důležité je však zachovat soulad se vzdělávacím obsahem formulovaným v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Individuální přístupy pedagogů se pak mohou projevit v učebních osnovách stanovených ve Školním vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Vztah mezi vyučovací hodinou, učebními činnostmi a tematickými celky popisuje Pasch a kol. (1998).

Pojetí jednotlivých částí učiva závisí na přístupu daného učitele. Ti by měli vytvořit „soubor tematických celků, v nichž nabídnou svým žákům přitažlivou, objevnou a zajímavou činnost“ (Kühnlová 2007, s. 9). Doporučuje se věnovat pozornost geografické poloze, přírodním složkám krajiny, ochraně přírody, historii a kultuře, obyvatelstvu a sídlům, hospodářství (Kühnlová 2007, s. 10). Zejména ochrana přírody, historie a kultura mají spojitost právě s atraktivitami cestovního ruchu.

Metody a organizační formy vyučování

Pod pojmem vyučovací metoda se rozumí „specifický způsob uspořádání činností učitele a žáků, rozvíjející vzdělanostní profil žáka a působící v souladu se vzdělávacími a výchovnými cíli“ (Vališová, Kasíková a kol., 2007, s. 190). Organizační formy vyučování zahrnují „jednotlivé v praxi vyučovaného předmětu uskutečňované a uskutečnitelné konkrétní způsoby: prostředí, ve kterém se vyučování uskutečňuje, časové formy organizace a organizace vzájemné součinnosti učitele a žáků“ (Vališová, Kasíková a kol., 2007, s. 174). Ve výuce místního regionu lze využít rozmanité metody a formy. Toto učivo je vzhledem ke svému charakteru jedno z nejvhodnějších pro aplikaci různých činností (viz tabulka 4).

Tabulka 4: Příklady činností aplikovatelných ve výuce místního regionu

Činnost	Popis
terénní cvičení	pozorování, popis, mapování, kreslení, fotografování, hodnocení
činnosti s mapami	mapy různých měřítek, schémata
geografické informační systémy	využití elektronických podkladů, jednoduché vyhodnocování leteckých snímků
výuka v muzeu	vyhledávání informací, diskuze, kreslení
poznávání okolí	zaměřeno na historické, umělecké a technické památky, lidovou architekturu
vyhledávání informací	v encyklopediích, turistických průvodcích, místním tisku a internetu, zpracovávání informací
nákresy na papír velkého formátu	nákresy dopravní sítě, objektů ochrany životního prostředí, kulturní památky
fotografování v krajině	fotografie přírody, stavebních památek
řízená diskuze	interpretace vlastních myšlenek, naslouchání názorům ostatních

Zdroj: upraveno podle Kühnlová 2007

Z tabulky je zřejmá existence rozmanitých aktivit. Uvedené příklady nabízí možnost využití atraktivit cestovního ruchu. Závisí ale na každém vyučujícím, zda se naskytnuté příležitosti chopí.

Možnost využít uvedené činnosti současně představuje školní geografický projekt. Při poznávání místního regionu je velmi účinné aplikovat právě tuto metodu. Podle charakteru projektů se rozlišují projekty zaměřené na návrhy řešení problémů a projekty formulované jako rozsáhlejší tvůrčí úkoly pro žáky. Při použití ve výuce lze pomocí nich propojit obsah učiva s životem v konkrétní oblasti (Kühnlová 1999). Jejich prostřednictvím se žáci učí „navrhovat řešení, rozhodovat se pro určitý alternativní postup a své rozhodnutí zdůvodnit, samostatně zpracovat vlastní návrh a obhájit ho“ (Kühnlová, 1999, s. 48). Podle Kühnlové (1993) je vhodné projekt zařadit do výuky jednou či dvakrát za školní rok.

Při realizaci projektů se doporučuje několik kroků. Prvním je tzv. motivační úvod seznamující žáky s hlavními cíli, součástí je i nástin případného využití vypracovaného projektu. Dalším krokem je tzv. rozbor úkolu (možnosti a plán řešení), kdy jsou žáci seznámeni s podklady potřebnými k tvorbě projektu, možná je i diskuze o způsobech jeho

řešení. Třetím krokem je samotné zpracování projektu. K němu dochází nejen při vyučování, ale i ve volném čase žáků. Důležité však je, aby byl dodržen termín odevzdání vypracovaného projektu. Předposlední fází je tzv. shrnutí (prezentace výsledků před třídou, diskuze, návrhy řešení a závěr). Zde se žáci učí interpretovat vlastní názory a přijímat stanoviska ostatních. Učitel by měl také zhodnotit práci žáků, O'Mahony (2000) doporučuje ocenit i snahu, kterou při ní jednotliví žáci vyvinuli. Na základě těchto činností je možné zpracovat nový projekt za celou třídu. Posledním krokem je tzv. využití projektu, které je významnou motivací pro jeho vypracovávání. Nejvhodnější je skutečné předání určité instituci či organizaci. Avšak toto není možné u všech školních geografických projektů, záleží tedy na učiteli, jakým způsobem projekty využije (Kühnlová 1999).

Cíle vyučování

Cíle ukazují úspěšnost pedagogova působení, účinnost a efektivitu výuky. Účinnost je totiž patrná ze vztahu zamýšleného a realizovaného cíle. Důležitou roli hrají i prostředky vynaložené k dosažení realizovaného cíle (výsledku). V něm se promítá představa o tom, čeho má být dosaženo (Vališová, Kasíková a kol. 2007).

Jejich formulace může mít mnoho podob. V případě výuky místního regionu, by žák měl například „vyjmenovat nejvýznamnější kulturní památky v regionu a jednu z památek charakterizovat na základě osobního poznání: poloha, základní popis, stavební sloh, historie, funkce a využití památky“ (Kühnlová 2007, s. 74), a také „vyjádřit svůj názor na kvalitu přírodních složek prostředí“ (Kühnlová 2007, s. 74). Oba uvedené cíle souvisí se zařazením atraktivit cestovního ruchu do výuky.

3. Metodika

Nejprve jsem prostudovala literaturu týkající se cestovního ruchu, dále jsem se zaměřila na Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, tedy na kurikulární dokument státní úrovně. Metodiku řízeného rozhovoru i tvorby a vyhodnocování dotazníkového šetření jsem nastudovala v publikacích od Jeřábka (1993) a Dismana (2002). Poté jsem se zabývala kurikulárními dokumenty školní úrovně, zjišťovala jsem, jak výuku místního regionu řeší základní školy v modelové oblasti, tedy v Kolíně.

Poté jsem se zaměřila na atraktivitu cestovního ruchu. Výběr atraktivit ke studiu byl uskutečněn s pomocí několika zdrojů informací. Z publikace od Helferta, Jelínka (1990) jsem získala poznatky o historii některých atraktivit, prostudovala jsem webové stránky Městského informačního centra Kolín (<http://infocentrum-kolin.cz>) a stránky Cesty a památky (<http://cestyapamatky.cz>). Navštívila jsem i Městské informační centrum Kolín, kde jsem také zjišťovala, jakým způsobem se atraktivita zaměřují na děti. V neposlední řadě volbu ovlivnily i moje znalosti, protože jsem několik atraktivit měla možnost navštívit. Část z nich jsem na základě jejich oficiálních webových stránek hodnotila z hlediska interpretace pro děti, sledovala jsem přitom způsob používání odborného jazyka i práci s fotografiemi a obrázky. Přičemž při volbě atraktivit k tomuto hodnocení byl kladen důraz na to, aby výsledný výběr byl co nejpestřejší.

Na základních školách, jejichž kurikulární dokumenty jsem studovala, jsem provedla řízené rozhovory a dotazníková šetření. Vzhledem k charakteru zjišťovaných informací jsem zvolila různé metody dotazování. Nejprve jsem prostřednictvím elektronické pošty kontaktovala ředitele škol. Poslala jsem jim žádost obsahující základní informace o šetření (viz příloha 1). Vyjádření jsem obdržela v průběhu jednoho týdne. Získala jsem povolení šetření provést ve všech školách, byla jsem také odkázána na příslušné učitele zeměpisu. Ty jsem požádala o krátký rozhovor o výuce místního regionu, poté jsem se s nimi dohodla na datum a čas těchto rozhovorů. Každou ze škol jsem postupně navštívila dvakrát, poprvé za účelem uskutečnění řízených rozhovorů s učiteli, podruhé za účelem provedení dotazníkového šetření mezi týmiž učiteli a mezi žáky devátých tříd. Nejdříve jsem provedla řízené rozhovory, protože jsem chtěla zjistit, jak je pojata výuka místního regionu ve sledovaných školách. Na základě získaných informací jsem vymezila místní region, na který byla zaměřena dotazníková šetření.

Otázky pro řízený rozhovor jsem učitelům předem zaslala, společně s formuláři dotazníků. Rozhovory probíhaly s každým učitelem zvlášť při osobním setkání. Jeden rozhovor trval přibližně 10 minut. Učitelům jsem položila sadu otázek (viz příloha 2).

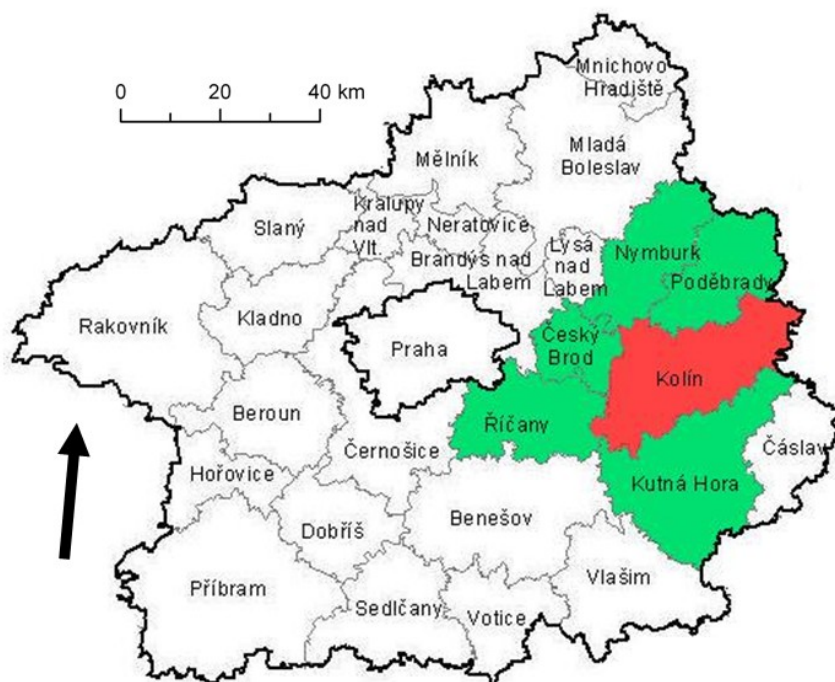
Dotazníky byly žákům zadávány v hodinách zeměpisu. Časová dotace na jejich vyplnění činila 15 minut. Jedinou povolenou pomůckou byly psací potřeby. Při vypracovávání jsem kontrolovala, jestli žáci neopisují a zda nepoužívají nedovolené materiály (školní atlas, učebnice). Během této doby i učitelé vyplňovali svůj dotazník.

S ohledem na zjištěné poznatky jsem navrhla školní geografický projekt zaměřený na atraktivitu cestovního ruchu v daném regionu. Jednotlivé kroky realizace projektu jsem nastudovala ve skriptech od Kühnlové (1999). Inspiraci pro tvorbu úkolů v pracovních listech projektu jsem získala v publikaci od Kühnlové (1998) a v učebnici zeměpisu pro základní školy od Kastnera, Holečka, Krajíčka a kol. (2009), pro použití vhodných metod a forem výuky v příručce pro učitele od Kühnlové (2007). Součástí návrhu jsou pracovní listy pro žáky a tzv. klíč k řešení úkolů v pracovních listech, pro jeho vypracování byla použita publikace od Helferta, Jelínka (1990) a od Potěšila (2007).

4. Atraktivita cestovního ruchu

Tato práce je zaměřena na atraktivitu cestovního ruchu v konkrétním místním regionu. Ten lze vymezit podle celé řady kritérií. Ve výuce zeměpisu na základních školách v modelové oblasti jsou jednotlivé charakteristiky místního regionu chápány v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností⁶ Kolín. Stejným způsobem je místní region vymezen i v této práci. Navíc byl dále stanoven i širší místní region, který je představován správními obvody ORP Poděbrady, Nymburk, Český Brod, Říčany a Kutná Hora. Širší místní region byl z důvodu zachování kontinuity daných oblastí vymezen v souladu s administrativním členěním České republiky. Všechny jmenované obce s rozšířenou působností leží ve Středočeském kraji (viz obrázek 3).

Obrázek 3: Vymezení místního regionu

Zdroj: <http://www.czso.cz> (15. 11. 2010); úprava

Poznámka: Červená barva označuje místní region. Zelená barva označuje širší místní region.

Vybrané atraktivita cestovního ruchu

V daném místním regionu lze objevit společenské i přírodní atraktivita, přičemž ve větší míře se vyskytují první jmenované. Několik je jich představováno i v této práci. Níže je uvedena stručná charakteristika 18 vybraných atraktivit.

⁶ Vznikly v rámci reformy územní veřejné správy. Tvoří mezistupeň přenesené působnosti státní správy mezi krajskými a obecními úřady (Potěšil 2007).

Chrám sv. Bartoloměje – stojí poblíž Karlova náměstí v Kolíně. Jedná se o národní kulturní památku z období gotiky. Na jeho přestavbě se ve 14. století podílel Petr Parléř.

Karlovo náměstí v Kolíně – leží v historickém jádru, které je vyhlášeno městskou památkovou rezervací. Je zde novorenesanční městská radnice, morový sloup, kašna a několik měšťanských domů.

Starý židovský hřbitov – leží v Kolíně. Je v něm umístěno více než 2 500 náhrobků z období od 15. do 19. století.

Kolínská řepařská drážka – železniční úzkokolejná dráha, je nejstarší a nejjihněji položenou řepařskou dráhou v Čechách. Patřila do systému polabských řepařek. V roce 2007 byl slavnostně obnoven její provoz. V současné době je využívána pro účely cestovního ruchu, nikoli pro převoz řepy.

Regionální muzeum Kolín – má více než stoletou tradici. Nachází se zde sbírky z oblasti archeologie, historie, umění a přírodních věd.

Archeologické naleziště Na Skalce – leží v obci Velim. Byly zde objeveny památky z doby bronzové. Nálezy jsou umístěny ve sbírkách Regionálního muzea Kolín i Národního muzea v Praze.

Zámek v Ratboři – stavba je příkladem moderní architektury ze začátku 20. století. Je spojena se jménem architekta Jana Kotěry.

Muzeum lidových staveb v Kouřimi – unikátní v rámci republiky, neboť se jedná o muzeum v přírodě. Jsou zde k vidění památky lidového stavitelství z celých Čech. Pořádají se tu programy zaměřené na různé lidové svátky.

Žehuňský rybník – patří mezi deset největších rybníků Česka. Je vyhlášen národní přírodní rezervací jejíž součástí je tzv. Evropsky významná lokalita Žehuň⁷.

Žehuňská obora Kněžičky – národní přírodní rezervace, proslulá výskytem vzácné fauny a flory.

Libický luh – nachází se v obci Velký Osek. Národní přírodní rezervace chrání nejrozsáhlejší souvislý porost lužních lesů v Čechách. Součástí jsou i tůně mrtvých a slepých ramen řeky Labe.

T.P.C.A – Toyota Peugeot Citroën Automobile, továrna na výrobu automobilů. V současné době poskytuje pracovní místa pro 3 500 zaměstnanců. Každoročně věnuje značnou částku na podporu regionu, pravidelně pořádá exkurze pro zájemce.

⁷ Vyhlášena v rámci projektu Natura 2000, vyskytuje se zde řada velmi ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Cyklotrasy – většina z nich se vyznačuje rovinným terénem a minimálním převýšením. Jsou vhodné pro všechny kategorie cyklistů.

Bitva u Kolína – proběhla v roce 1757. Došlo v ní ke střetu pruské a rakouské armády. V červnu se každoročně při příležitosti jejího výročí konají v okolí Kolína vzpomínkové akce spojené s rekonstrukcí bitvy.

Kmochův Kolín – mezinárodní festival dechové hudby, koná se v červnu. Pravidelně se ho zúčastňuje více než tisíc hudebníků z různých zemí světa. Je pořádán na počest kolínského rodáka dirigenta a skladatele Františka Kmocha.

Vodní svět – kolínský aquapark. Kromě něj je v areálu budovy možné navštívit dopravní hřiště, solnou jeskyni, hřiště na tenis a plážový volejbal.

Městské divadlo Kolín – nabízí program plný představení různých žánrů. Probíhají v něm i výstavy výtvarných děl a školní besedy.

Kino 99 – sídlí v Kolíně. V jeho programu se objevují nejnovější filmy současné kinematografie. Sobotní odpolední filmy jsou určeny zejména pro děti a mládež. Konají se tu také školní besedy.

Vybrané atraktivity pro cestovní ruch dětí

U sedmi zvolených atraktivit cestovního ruchu je sledována jejich interpretace pro děti. Při volbě byl kladen důraz na to, aby výsledný výběr byl co nejpestřejší. Nejprve byly zjišťovány informace o slevách a pořádaných akcích zaměřených na děti (viz tabulka 5).

Tabulka 5: Zaměření sledovaných atraktivit cestovního ruchu na děti v roce 2010

Název	Vstupné pro děti do věku 15 let	Cena vstupného pro děti do věku 15 let	Akce pro děti a mládež
chrám sv. Bartoloměje	zdarma	0 Kč	ne
Kmochův Kolín	sleva	75 Kč	ano
Kolínská řepařská drážka	sleva	50 Kč	ano
Muzeum lidových staveb	sleva	30 Kč	ano
T.P.C.A	zdarma	0 Kč	ano
Vodní svět	sleva	60 Kč	ano
Žehuňský rybník	zdarma	0 Kč	ne

Zdroj: vlastní šetření

Z tabulky je patrné, že ve všech případech jsou při ceně vstupného děti zvýhodněny. Buď mají vstup zdarma, nebo se příslušná sleva pohybuje v rozmezí 25 – 30 % z plné ceny. Pořádání akcí pro děti a mládež bylo zaznamenáno u 4 atraktivit.

V souvislosti s konáním festivalu Kmochův Kolín probíhá výtvarná soutěž s názvem Malovali u Kolína. Kolínská řepařská drážka poskytuje různé programy pro děti, jedná se o doprovodné akce spojené s Velikonocemi, Dnem dětí či se zahájením letních prázdnin. V Muzeu lidových staveb se každoročně konají slavnosti, během nichž jsou představovány lidové zvyky (Masopustní průvod, oslava Vánoc). Továrnu T.P.C.A mohou děti navštívit v rámci školní exkurze, jejíž součástí je film o továrně a jízda elektrickými vláčky v budově výrobního provozu. Vodní svět Kolín nabízí plavecké kurzy pro děti základních škol. Kurzy lze navštěvovat hromadně v rámci výuky tělesné výchovy. V areálu aquaparku je vybudováno dětské dopravní hřiště, které slouží k praktické výuce dopravní výchovy.

Uvedené atraktivita jsou představovány na svých oficiálních webových stránkách. Při jejich studiu byl sledován způsob používání odborného jazyka i práce s fotografiemi a obrázky. Oba prvky totiž výrazně ovlivňují srozumitelnost prezentace jednotlivých aktivit

Na webových stránkách⁸ náležejících chrámu sv. Bartoloměje je stručně popsána historie této stavby. Text je doplněn fotografiemi objektů, o kterých je v něm psáno. Obsahuje řadu termínů, které jsou však vzápětí vysvětleny, popř. je uveden odkaz na jiné webové stránky vztahující se k danému pojmu. V sekci s názvem Galerie lze nalézt archivní i současné snímky chrámu. Interiér chrámu je představen poutavou formou, při označení daného místa na nákresu chrámu se objeví fotografie ukazující, jak vybrané místo vypadá. Je využita možnost prostřednictvím webových stránek zajímavým způsobem nastínit podobu objektu i dětem.

Webové stránky⁹ mezinárodního festivalu dechové hudby Kmochův Kolín podávají informace o průběhu předchozích ročníků, jsou zde také upoutávky na ročník letošní. Texty neobsahují žádné odborné názvy, jsou doplněny jednou či dvěma fotografiemi. Na stránkách jsou srozumitelně popsána i pravidla soutěží pro děti.

Kolínskou řepařskou drážku na svých webových stránkách¹⁰ prezentuje Klub pro obnovu Kolínské řepařské drážky. Odborné názvy se v popisech historie i pořádaných akcí nevyskytují. Součástí textů jsou i fotografie, které mnohdy nemají s jeho obsahem příliš společného, dochází k tomu například v sekci Historie. Je zde možné prohlédnout si

⁸ www.bartolomej-kolin.cz

⁹ www.kmochuvkolin.eu

¹⁰ www.zeleznicka.bloudil.cz

pozvánky na doprovodné akce, avšak bylo by ještě vhodné umístit i fotografie z akcí minulých.

Muzeum lidových staveb v Kouřimi je představeno v rámci webových stránek města¹¹. Je zde nastíněna historie skanzenu či podrobnosti o pořádaných akcích. Poněkud stručné texty jsou doplněny několika fotografiemi. Bylo by vhodné vytvořit samostatnou sekci, která by byla pravidelně aktualizovaná, a zveřejňovat v ní fotografie z pořádaných akcí. Prezentace by vzhledem k možnostem této atraktivity mohla být více zaměřená na děti.

Na webových stránkách¹² národní přírodní památky Žehuňský rybník je kladen značný důraz na Žehuňskou oboru, která je součástí této lokality. Charakteristika oblasti je psána odborným jazykem, obsahuje značné množství latinských názvů. Součástí textů je zpravidla jedna fotografie, není u ní však uvedeno, jaký živočišný či rostlinný druh zobrazuje. Pro děti, jejichž znalosti zpravidla nejsou na odborné úrovni, mohou texty být nesrozumitelné. To by bylo možné změnit omezením používání odborného jazyka.

Továrna na výrobu automobilů má na svých webových stránkách¹³ krátké texty týkající se jejího chodu. Často se v nich vyskytují termíny, které však nejsou blíže vysvětleny. Texty jsou doplněny většinou jednou fotografií vztahující se k jejich obsahu. Chod továrny je však také vysvětlen pomocí obrázků a animací, což je pro děti jistě mnohem poutavější a srozumitelnější.

Oficiální webové stránky Vodního světa¹⁴ poskytují informace o zázemí aquaparku. Aktivita, které je v něm možno provádět jsou popsány krátce a stručně. Ve zvláštní sekci si lze prohlédnout fotografie atrakcí. Aquapark je poutavou formou představen nejen dospělým ale i dětem.

¹¹ www.kourim.info/muzeum-lidovych-staveb.php

¹² www.zehunskyrybnik.webnode.cz

¹³ www.tpca.cz

¹⁴ www.vodnisvetkolin.cz

5. Šetření

Řízený rozhovor s učiteli zeměpisu se týkal učiva Místní region, metod a forem vyučování. Učitelé, se kterými byl proveden řízený rozhovor, se také zúčastnili dotazníkového šetření, které bylo zaměřeno na zařazování vybraných atraktivit cestovního ruchu do výuky. Při dotazníkovém šetření mezi žáky byly zjišťovány jejich znalosti o atraktivitách cestovního ruchu v daném místním regionu.

5.1 Řízené rozhovory s učiteli

Rozhovory byly vedeny na 6 školách, přičemž z každé školy se zúčastnil jeden učitel. Dotazovaní shodně tvrdí, že počet vyučovacích hodin věnovaných jednotlivým tematickým okruhům úzce souvisí s časovou dotací přidělenou celému vyučovacímu předmětu. Pokud je tedy týdenní časová dotace v daném ročníku 2 hodiny, učivu místní region věnují 4 či 5 vyučovacích hodin. V případě jednohodinové týdenní dotace na učivo Místní region případnou 3 vyučovací hodiny.

Učitelé uvádějí tři základní témata, kterým se ve výuce věnují. Jedná se o geografickou polohu, charakteristiku z hlediska fyzické a socioekonomické geografie, budoucí vývoj oblasti. Polohu sledují v rámci Středočeského kraje a České republiky. V souvislosti s ní zmiňují kritéria vymezení místního regionu (podle administrativních hranic, místa bydliště, sídla školy). Zmíněné charakteristiky místního regionu vztahují ke správnímu obvodu obce s rozšířenou působností. Zabývají se také hodnocením současného stavu regionu a nastíněním jeho budoucího vývoje. Upozorňují, že podrobnost učiva je úzce spjata s počtem vyučovacích hodin jemu přidělených.

Všichni tázání považují za nezbytné zařadit do výuky atraktivity cestovního ruchu, a to ve fyzické a socioekonomické charakteristice. Podle jejich názoru totiž atraktivity představují specifika a zvláštnosti oblasti, proto je nutné, aby s nimi byli žáci seznámeni. Zdůrazňují relativně snadnou dostupnost těchto objektů, vedou tedy žáky k jejich navštěvování.

Tázání aplikují různé metody a formy vyučování. Všichni však používají výklad, který je zaměřen na již zmíněná témata. Za základní vědomosti považují ty, které žáci získají právě během výkladu. Rozšiřující vědomosti a zajímavosti se žáci dozívají z pracovních listů, které pro ně učitelé vytvářejí. Zadávají referáty týkající se nejčastěji města nebo vesnice, kde daný žák žije. Méně často pracují v hodinách s didaktickými

hrami (vědomostní soutěž, pexeso). Podle jejich názoru je vhodná i diskuze o zajímavostech a problémech regionu. V rámci výuky pořádají exkurze a vycházky s výkladem. Pouze jeden z dotazovaných se v současnosti snaží zavést zpracovávání školních geografických projektů.

Je zřejmá blízká souvislost se vzdělávacím obsahem formulovaným v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Atraktivita cestovního ruchu jsou zařazovány v jednotlivých tématech učiva. Nejčastěji používanou metodou je výklad, který by obzvlášť v tomto případě mohl být nahrazen diskuzí. Zavádění školních geografických projektů přispívá k aktivizaci žáků a podněcuje jejich zájem o region, ve kterém žijí.

5.2 Charakteristika úkolů v dotaznících

Dotazník pro pedagogy se skládá ze tří úkolů. V prvním mají učitelé označit, které atraktivita cestovního ruchu zařazují do výuky místního regionu, a popsat, jakým způsobem k tomu dochází. Druhý vypracovávají pouze v případě, že atraktivita, které zařazují, nebyly v prvním úkolu zmíněny. Poslední je zaměřen na doporučení lokalit regionu k návštěvě. Formulář dotazníku ukazuje příloha 3.

Dotazník pro žáky obsahuje pět úkolů. Pro přehlednost je každý úkol označen rámečkem jiné barvy. Využila jsem různé způsoby pro jejich zadání. Jedná se o práci s mapou Středočeského kraje, doplňování chybějících slov ve větách, otevřené i uzavřené otázky. V prvním úkolu žáci doplňují chybějící názvy měst, která leží na území místního a širšího místního regionu. Kritérium výběru měst, která jsou součástí úkolu, je počet jejich obyvatel. Pro zjednodušení orientace na mapě jsou některá písmena v jejich názvech již určena. Žáci také píší, která z daných měst navštívili. Druhý úkol se týká převážně společenských aktivit cestovního ruchu. Na základě stručné charakteristiky mají žáci stanovit, o jaký objekt se jedná. Ve třetím úkolu jsou položeny uzavřené otázky, přičemž správné odpovědi se vybírají ze 4 možností. Varianta „nevím“ byla zavedena z důvodu snížení pravděpodobnosti, že žáci budou odpovědi tipovat. Zjišťuje se také, zda daná místa poznali osobně. Nabízí se zde tedy možnost sledovat, zda znají pouze názvy lokalit, nebo je také navštívili. Předposlední úkol je zaměřen na kulturní akce. První sada otázek se vztahuje k výročí bitvy u Kolína, druhá k mezinárodnímu festivalu dechové hudby. V posledním úkolu se žáci mají zamyslet, které lokality by doporučili k návštěvě svým vrstevníkům. Stejný úkol je součástí i dotazníku pro učitele, nabízí se tedy možnost

sledovat, která místa považují žáci i učitelé za reprezentativní. Formulář dotazníku pro žáky viz příloha 4.

5.3 Výsledky šetření mezi učiteli

Výsledky dotazníkového šetření mezi učiteli jsou sledovány zvlášť pro každý ze tří úkolů. U jednotlivých úkolů je popsán způsob jejich hodnocení a dosažené výsledky jsou krátce okomentovány. Nejprve bylo zjišťováno, v kolika případech je daná atraktivita cestovního ruchu zařazena do výuky místního regionu (tabulka 6).

Tabulka 6: Atraktivity ve výuce místního regionu na základních školách v Kolíně v roce 2010

Název atraktivity	Počet zařazení do výuky
Cyklotrasy	6
Chrám sv. Bartoloměje	6
Kmochův Kolín	6
Kolínská řepařská drážka	6
Starý židovský hřbitov	6
Továrna T.P.C.A	6
Výročí bitvy u Kolína	6
Žehuňský rybník	6
Regionální muzeum Kolín	3
Libický luh	2
Zámek v Ratboři	1

Zdroj: vlastní šetření

Z tabulky je patrné, že většinu nabízených atraktivit využívají ve výuce všichni tázaní učitelé. Kromě Žehuňského rybníka mají nejvyužívanější atraktivity přímou spojitost s městem Kolín. Dále bylo sledováno, jakým způsobem je učitel do výuky zařadí, níže jsou uvedeny příklady využití těch atraktivit, které označili všichni učitelé. Cyklotrasy jsou součástí tématu Doprava. Učitelé zeměpisu, jejichž druhá aprobace je tělesná výchova, pořádají během tohoto vyučovacího předmětu cyklistické výlety po různých cyklotrasách procházejících místním regionem. Chrám svatého Bartoloměje je zařazen v rámci kulturních památek. Festival Kmochův Kolín bývá předmětem referátů, je také vnímán jako důležitá atraktivita cestovního ruchu. Kolínská řepařská drážka se stala námětem školního geografického projektu, kde žáci měli navrhnout podobu jedné z jejich zastávek. Starý židovský hřbitov je zmiňován jako významná historická památka.

Dále pořádají školní exkurze do továrny na výrobu automobilů, diskutují s žáky o pozitivích a negativích jejího provozu. S výročí bitvy u Kolína seznamují žáky v souvislosti s kulturními akcemi regionu. Jako příklad ochrany přírody uvádějí Žehuňský rybník, ten je častým tématem referátů.

Druhý úkol učitelé vypracovávali pouze v případě, že v prvním postrádali některou z atraktivit. Všichni dotazovaní uvedli Karlovo náměstí v Kolíně, které by žáci měli znát jako historické jádro města. Polovina dotazovaných zmiňuje Muzeum lidových staveb v Kouřimi, v němž probíhají školní exkurze. Žádné další atraktivity již nebyly uvedeny.

V posledním úkolu je sledováno, jaké lokality považují učitelé za reprezentativní a doporučili by jejich návštěvu žákům základních škol z jiné části České republiky (tabulka 7).

Tabulka 7: Učitelé nejčastěji doporučované lokality k návštěvě

Pořadí	Doporučená lokalita	Podíl učitelů doporučujících lokalitu (%)
1.	Karlovo náměstí v Kolíně	100,0
2.	Poděbrady	83,3
3.	Kolínská řepařská drážka	66,6
4. – 6.	Chrám sv. Bartoloměje v Kolíně	50,0
4. – 6.	Český Brod	50,0
4. – 6.	Žehuňský rybník	50,0
7. – 9.	Cyklotrasa Kolín - Křečhoř	33,3
7. – 9.	Nymburk	33,3
7. – 9.	Libický luh	33,3
10.	Muzeum lidových staveb v Kouřimi	16,7

Zdroj: vlastní šetření

Doporučené lokality se vyskytují převážně na území místního regionu, města Poděbrady a Nymburk patří do širšího místního regionu. Karlovo náměstí je součástí historického jádra Kolína, navštívit zde však lze i množství různých obchodů. Druhé v pořadí je lázeňské město Poděbrady, mezi jeho specifika patří zejména místní zámek, kolonáda a park. Třetí v pořadí je Kolínská řepařská drážka, která obnovila svůj provoz v roce 2007, jsou zde pořádány různé doprovodné akce zaměřené na děti. Naopak poslední v pořadí je Muzeum lidových staveb v Kouřimi, které sice také pořádá akce pro děti, avšak je hůře dopravně dostupné, protože město Kouřim leží pouze na jednokolejné regionální železniční trati.

5.4 Výsledky šetření mezi žáky

Výsledky dotazníkového šetření mezi žáky jsou sledovány u každého z pěti úkolů zvlášť a pro přehlednost jsou znázorněny v tabulkách či grafech. U jednotlivých úkolů je popsán

způsob jejich hodnocení, dosažené výsledky jsou krátce okomentovány. Údaje o počtu respondentů z řad žáků devátých tříd zobrazuje tabulka 8.

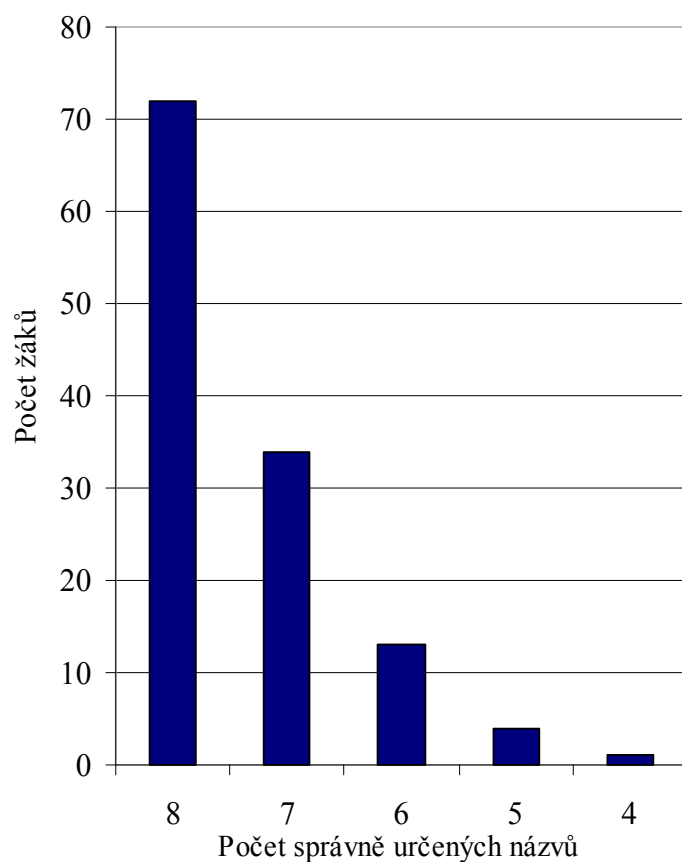
Tabulka 8: Počet respondentů ze základních škol v Kolíně v roce 2010

Název a adresa školy	Počet respondentů
1. základní škola Kolín, Bezručova 980, Kolín II	27
2. základní škola Kolín, Kmochova 943, Kolín II	19
3. základní škola Kolín, Prokopa Velikého 633, Kolín IV	17
4. základní škola Kolín, Lipanská 420, Kolín III	14
5. základní škola Kolín, Mnichovická 62, Kolín V	29
6. základní škola Kolín, Ovčárecká 374, Kolín V	18
Celkem:	124

Zdroj: vlastní šetření

Hodnocení 1. úkolu probíhá na základě součtu správně doplněných názvů měst. Údaje o počtech žáků, kteří správně určili názvy všech měst, nebo se dopustili jedné a více chyb, poskytuje graf 2.

Graf 2: Určování názvů měst

Zdroj: vlastní šetření

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že většina dotazovaných doplnila chybějící názvy měst zcela správně či s jednou chybou. Nejčastějším problémem bylo určení názvu města Pečky, žáci buď název vůbec neurčili, nebo vymýšleli jiná pojmenování, například Písky, Půlky. Pouze 58 % žáků správně určilo názvy všech daných měst, přestože byl úkol zjednodušen a jedná se o největší města regionu. Během výuky buď nebyla věnována přílišná pozornost místopisu, nebo se žáci nejsou schopni ho naučit. Dále se zjišťovalo, jestli daná města také navštívili, bližší informace podává tabulka 9.

Tabulka 9: Návštěva měst

Město	Podíl žáků, kteří město navštívili (%)
Kolín	100,0
Poděbrady	85,5
Kutná Hora	85,5
Nymburk	68,5
Pečky	47,6
Český Brod	45,2
Říčany	28,2
Kostelec nad Černými lesy	20,2

Zdroj: vlastní šetření

Kromě Kolína nejvíce dotazovaných navštívilo Poděbrady a Kutnou Horu. Právě tato dvě města jsou oproti jiným nabízeným něčím specifická (Poděbrady lázeňstvím, Kutná Hora historií). Naopak Kostelec nad Černými navštívila pouze pětina dotazovaných. Toto město je hůře dopravně dostupné, protože jím jako jediným neprochází železniční trať.

Ve 2. úkolu je sledovaným jevem správné doplnění chybějícího slova ve větě (viz tabulka 10).

Tabulka 10: Řešení a vyhodnocení úkolu č. 2

Věta	Chybějící slovo	Podíl žáků (%)
1.	Bartoloměj	74,2
2.	Kouřim	45,2
3.	Žehuňský rybník	20,2
4.	Velim	28,2
5.	Starý židovský hřbitov	82,3

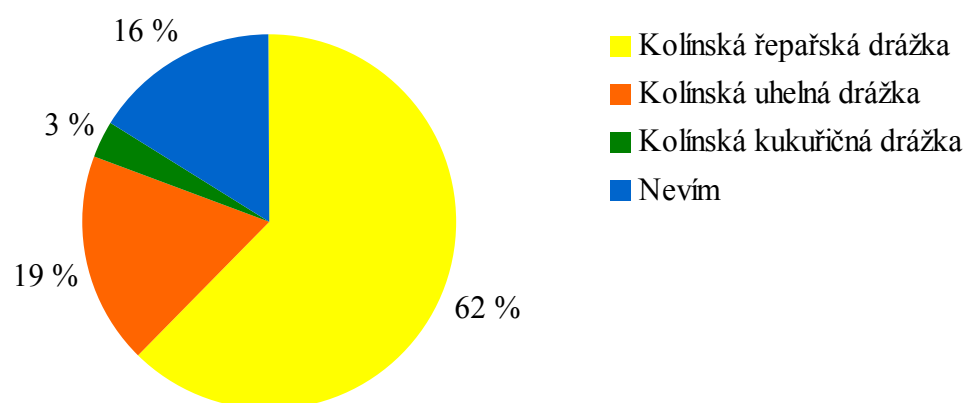
Zdroj: vlastní šetření

Více než 80 % dotazovaných ví, že v Kolíně je židovský hřbitov. Téměř tři čtvrtiny žáků zná název národní kulturní památky chrám sv. Bartoloměje. Ovšem v obou případech se objevily hrubé nedostatky (záměna chrámu sv. Bartoloměje za chrám sv. Víta, židovského hřbitova za vojenský). Projevila se skutečnost, že s atraktivitami, které se

vyskytují na území Kolína jsou žáci seznámeni nejlépe, příčin může být několik. Právě v tomto městě je totiž sídlo školy, kterou navštěvují, Kolín je často i místo jejich bydliště. Ve výuce místního regionu může také být upřednostňováno území města. Pouze pětina dotazovaných určila národní přírodní památku v obci Žehuň, více než 70 % tázaných nezná název lokality archeologického naleziště. Oba zjištěné výsledky dokládají předchozí tvrzení.

Ve 3. úkolu žáci odpovídají na otázky, přičemž odpovědi vybírají ze čtyř možností. První otázka se týká názvu nově obnovené úzkokolejné tratě (graf 3).

Graf 3: Určování názvu úzkokolejné tratě

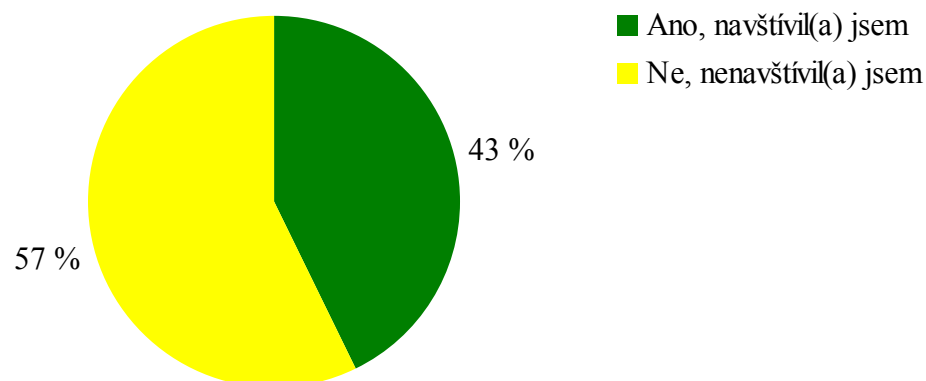

Zdroj: vlastní šetření

Poznámka: Správná odpověď je Kolínská řepařská drážka.

Přestože je tato atraktivita zařazována do výuky, pouze 62 % žáků zná její správný název. Téměř pětina tázaných považuje drážku za uhelnou, což může být způsobeno tím, že její skutečný název neznali, ale označili tuto možnost ve spojitosti s železniční tratí. Poté bylo zjišťováno, zda tuto trať navštívili (viz graf 4).

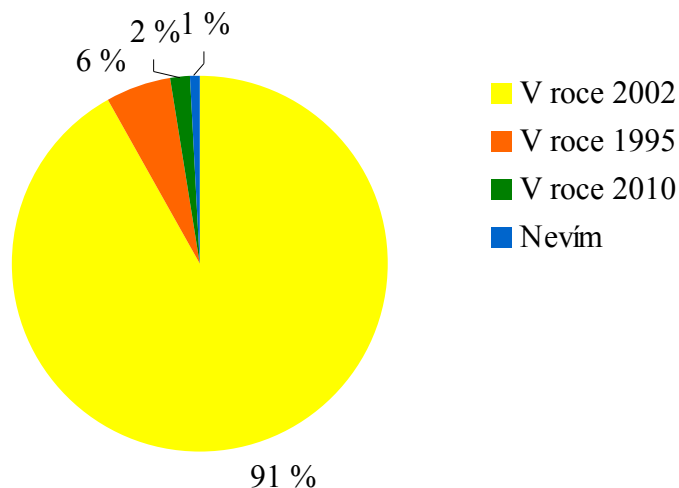
Graf 4: Návštěva Kolínské řepařské drážky

Zdroj: vlastní šetření

Z grafu je zřejmé, že nadpoloviční většina dotazovaných Kolínskou řepářskou drážku nenavštívila. Což je pravděpodobně způsobeno tím, že její provoz byl obnoven teprve v červnu roku 2007. Druhá otázka souvisí s výstavbou továrny T.P.C.A, podrobnosti znázorňuje graf 5.

Graf 5: Určování roku zahájení stavby továrny T.P.C.A

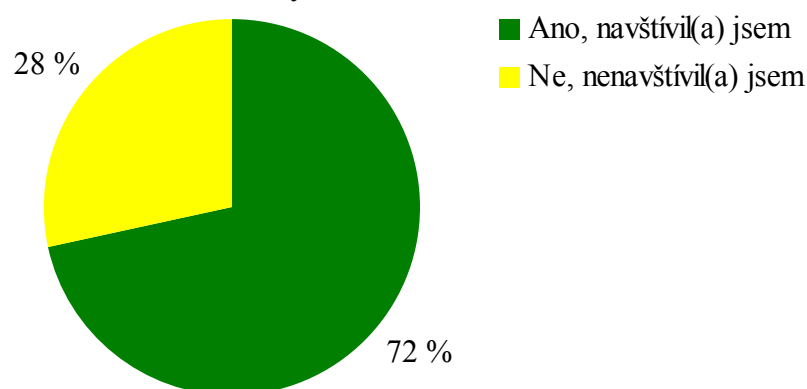

Zdroj: vlastní šetření

Poznámka: Správná odpověď je v roce 2002.

Více než 90 % dotazovaných ví, ve kterém roce byla výstavba zahájena. Je patrné, že tato ekonomická aktivita významně zasáhla zdejší populaci a je jí i ve výuce věnována značná pozornost. Dále bylo sledováno, zda žáci také navštívili továrnu v rámci exkurze (viz graf 6).

Graf 6: Návštěva továrny T.P.C.A

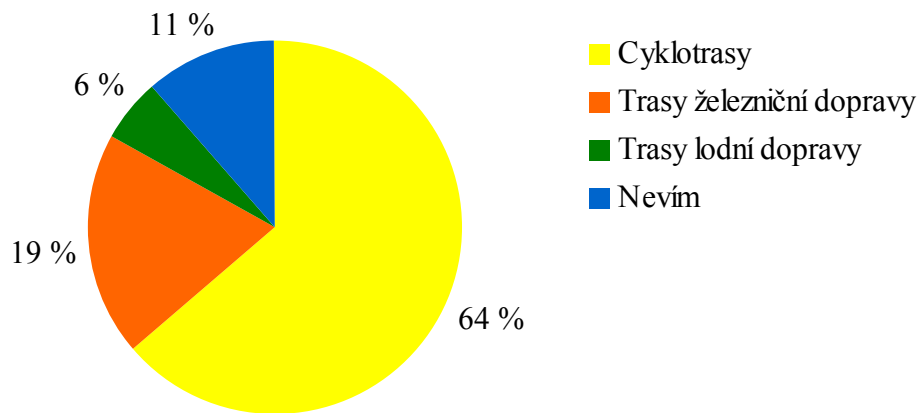

Zdroj: vlastní šetření

Přes 70 % žáků odpovědělo kladně, zde je zřejmá souvislost s pořádáním školních exkurzí do továrny. To se projevilo i v počtu správných odpovědí na předchozí otázku.

Třetí otázka se zabývá významnými trasami místního regionu, žáci určují typ těchto tras (graf 7).

Graf 7: Určování typu daných tras

Zdroj: vlastní šetření

Poznámka: Správná odpověď je cyklotrasy.

Nadpoloviční většina tázaných odpověděla správně. I přestože je tato atraktivita do výuky zařazována, téměř pětina žáků považuje trasy za železniční, což dokládá absolutní neznalost území, kterým trasy prochází.

Z šetření dále vyplývá, že 69 % dotazovaných žáků nikdy nenavštívilo žádnou z tras, a to i přesto, že všechny jsou vzhledem ke svému charakteru vhodné pro děti. Celých 31 % respondentů navštívilo alespoň jednu, přičemž nejčastěji uváděli cyklotrasu Kolín - Křečhoř. V tomto případě jedním z důvodů může být konání akcí při příležitosti výročí bitvy u Kolína právě v Křečhoři.

Předposlední úkol je zaměřen na dvě kulturní akce, které jsou pořádané v místním regionu, přičemž ke každé se vztahují tři otázky. Sledovaným jevem v tomto úkolu je správná odpověď na danou otázku. Řešení a také vyhodnocení úkolu přibližuje tabulka 11.

Tabulka 11: Řešení a vyhodnocení úkolu č. 4

1. sada otázek			
Otázka	Znění otázky	Správná odpověď	Podíl správných odpovědí (%)
1.	O jakou bitvu se jedná?	Bitva u Kolína.	49,2
2.	Ve kterém století se tato bitva odehrála?	V 18. století.	15,3
3.	Kde se vzpomínkové akce pořádají?	V Nové Vsi, v Křečhoři.	48,4
2. sada otázek			
Otázka	Znění otázky	Správná odpověď	Podíl správných odpovědí (%)
1.	Jak se tento festival jmenuje?	Kmochův Kolín.	79,0
2.	Jaké město je dějištěm tohoto festivalu?	Kolín.	77,4
3.	Kdy (uveď měsíc) se festival koná?	Červen.	68,5

Zdroj: vlastní šetření

Z tabulky je zřejmé, že na každou otázku týkající se bitvy u Kolína odpověděla špatně více než polovina dotazovaných. Pouze 15 % žáků správně určilo století, ve kterém se bitva odehrála. Podle tázaných učitelů je tato akce do výuky zařazována, zmínku o této bitvě lze jistě objevit i v jiném vyučovacím předmětu, například v dějepise. Na všechny otázky vztahující se k festivalu Kmochův Kolín odpověděla správně nadpoloviční většina žáků. Ovšem více než pětina žáků neví, kde se festival koná, i přestože jeho dějištěm je Kolín. Celkově se projevilo, že kulturní akce pořádaná ve městě Kolín je pro žáky známější než ta, která se koná v jiných obcích regionu. Což může být způsobeno tím, že ve výuce jsou upřednostňovány atraktivita Kolína, dále také nezajmem žáků o historii.

V posledním úkolu není stanoveno žádné kritérium hodnocení, tj. není určeno, která odpověď je správná či špatná. Sleduje se pouze, které atraktivita žáci doporučují (viz tabulka 12).

Tabulka 12: Žáky nejčastěji doporučované lokality k návštěvě

Pořadí	Doporučená lokalita	Podíl žáků doporučujících lokalitu (%)
1.	Karlovo náměstí v Kolíně	80,6
2.	Poděbrady	70,2
3.	chrám sv. Bartoloměje v Kolíně	68,5
4.	Kutná Hora	63,7
5.	Pečky	49,2
6.	Český Brod	39,5
7.	Starý židovský hřbitov v Kolíně	28,2
8.	Aquapark Vodní svět v Kolíně	20,2
9.	T.P.C.A	12,1
10.	Regionální muzeum v Kolíně	7,3

Zdroj: vlastní šetření

Většina žáky doporučených lokalit leží na území místního regionu. Nejdoporučenější je Karlovo náměstí v Kolíně, které leží v centru města. Je součástí historického jádra Kolína, je zde však také možno navštívit množství různých obchodů. Druhé v pořadí je město Poděbrady, kde za atraktivitu cestovního ruchu lze považovat místní zámek, dále kolonádu a park. Třetí v pořadí je chrám sv. Bartoloměje, tato národní kulturní památka je jedna z nejvýznamnějších atraktivit Kolína. Naopak nejméně doporučované je Regionální muzeum Kolín, a to i přesto, že stojí poblíž chrámu sv. Bartoloměje. Muzeum se ale zaměřuje spíše na odbornou veřejnost, než na děti. Celých 72 % žáků sice navštívilo továrnu na výrobu automobilů, ale ta je až předposlední v pořadí doporučených. Žáci tuto atraktivitu nepovažují za dostatečně specifickou, továrny na výrobu automobilů se totiž vyskytují v několika oblastech Česka. Je také možné, že s exkurzí v továrně nebyli spokojeni.

Jak již bylo zmíněno, mezi nejčastěji doporučované lokality učiteli patří Karlovo náměstí v Kolíně, Poděbrady a Kolínská řepařská drážka. Dvě z nich nejčastěji doporučují i žáci. Je tedy možné, že učitelé dávají ve výuce větší důraz na atraktivitu, které sami považují za reprezentativní, což se může projevit i v názorech žáků. Obě tázané skupiny také mohly uvažovat stejným způsobem, že při návštěvě Kolína je vhodné navštívit jeho centrum, tedy Karlovo náměstí, které navíc leží v historickém jádru města. Poděbrady jsou specifické z hlediska lázeňství, což si zřejmě uvědomují učitelé i žáci, a tudíž je tato lokalita u obou skupin druhá v pořadí. Kolínská řepařská drážka se v deseti nejčastěji žáky doporučených lokalitách nevyskytuje. Což zřejmě souvisí s tím, že většina žáků tuto atraktivitu nenavštívila.

6. Návrh školního geografického projektu

Školní geografický projekt byl navržen s ohledem na zjištěné poznatky. Zaměřuje se na využití atraktivit cestovního ruchu místního i širšího místního regionu. Součástí projektu jsou pracovní listy pro žáky (viz příloha 5) a také klíč k řešení úkolů v pracovních listech (viz příloha 6). V něm jsou však uvedeny výsledky pouze některých úkolů, k řešení zbylých úloh je zapotřebí, aby sám pedagog zjistil aktuální informace a mohl tedy ověřit správnost odpovědí. ŠGP má název Poznej Kolín a okolí.

6.1 Školní geografický projekt Poznej Kolín a okolí

1) Motivační úvod

Jak již název napovídá, tento projekt je zaměřen na místní region. Čím je toto učivo netradiční? Už od raného dětství získáváte informace o městě, ve kterém žijete. Můžete snadno navštívit lokality, jimiž se nyní budeme zabývat. Nové poznatky získáte především z vlastní zkušenosti. Návštěva Karlova náměstí či chrámu sv. Bartoloměje je jistě zajímavější než pouhý výklad o památkách během vyučovací hodiny. V Kolíně zpravidla chodíme pěšky, nezapomeneme ani na místa, kam však cestujeme různými dopravními prostředky. Budeme tedy poznávat naše okolí a naučíme se o něm vyhledávat nové informace. Osvojíme si některé praktické dovednosti a vyzkoušíme si práci v terénu.

Nejzdařilejší návrhy plakátu upozorňujícího na Kmochův Kolín budou předány organizátorům festivalu, kteří vyberou vítězný plakát, jež bude součástí propagace. Během diskuze se spolužáky se můžete podělit o vaše názory, nápady i připomínky. Výsledné shrnutí, zhotovené za celou třídu, bude předáno městskému úřadu.

2) Rozbor úkolu, možnosti řešení, diskuze, plán činností, hodnocení

Tento projekt je určen pro žáky devátých tříd základních škol. Zabývá se poznáváním místního regionu, žáci se naučí vyhledávat informace, budou pracovat v terénu.

Hlavním cílem projektu je, aby žáci nejen lépe poznali své okolí, ale aby ho i dokázali zhodnotit z různých hledisek. Mezi další cíle patří: naučit se pracovat ve skupině, osvojit si práci v terénu, umět formulovat a obhájit vlastní názor, uvědomit si možnost zasahovat do veřejného života města. Tento projekt pokrývá očekávané výstupy formulované v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (viz tabulka 13).

Tabulka 13: Očekávané výstupy pokrývané ŠGP Poznej Kolín a okolí

Tematický okruh	Očekávané výstupy
Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie	žák používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii
	žák vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu
Česká republika	žák vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy
	žák hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům
Terénní geografická výuka, praxe a aplikace	žák ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
	žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny

Zdroj: RVP ZV, 2007, s. 60 – 63

Doporučené způsoby zpracovávání jednotlivých úkolů jsou uvedeny v plánu činností (viz tabulka 14).

Tabulka 14: Plán činností

Způsob vypracování jednotlivých úkolů		
téma	číslo úkolu	zpracování
ORP Kolín	1	ve škole
	2	ve škole
	3	ve škole
Cesta do Poděbrad	1	ve volném čase
	2	ve volném čase
	3	ve volném čase
Region v obrázcích	1	ve škole
Kolín	1	ve volném čase
	2	ve volném čase
	3	ve škole
	4	ve volném čase
Prezentace	1	ve škole
Diskuze	1	ve volném čase, ve škole

Zdroj: vlastní tvorba

Žáci si sami vyberou, v jakém pořadí budou úlohy řešit. Některé úkoly budou plnit přímo v hodině zeměpisu, některé ve svém volném čase. Projekt také vede k rozvoji těchto

klíčových kompetencí: k řešení problémů, sociální a personální, k učení, komunikativní a pracovní.

Jak bude projekt hodnocen? Žáci odevzdají učiteli vyplněné pracovní listy, popř. další požadované výstupy. Podrobné hodnocení ukazuje tabulka 15.

Tabulka 15: Bodové hodnocení úkolů

téma	číslo úkolu	kontrolovaný výstup	bodové hodnocení
ORP Kolín	1	vysvětlení významu zkratky	správnost 2 body
	2	určení 5 ORP	každá správná ORP 1 bod
	3	určení ORP	správnost 1 bod
Cesta do Poděbrad	1	doplnění údajů	každý správný údaj 1 bod
	2	doplnění údajů	každý správný údaj 1 bod
	3	porovnání údajů zhodnocení	správnost 2 body splnění 2 body
Region v obrázcích	1	přiřazení názvu k obrázku	každé správné přiřazení 1 bod
Kolín	1	sídlo informačního centra	správnost 1 bod
		otvírací doba	správnost 1 bod
		splnění úkolu	správnost 3 body
		informační materiály	správnost 5 bodů
		upomínkové předměty	správnost 2 body
	2	rok stavby, symbolika	správnost 2 body
		stavební sloh	správnost 1 bod
		zhodnocení podoby náměstí	splnění 4 body
	3	stavební sloh	správnost 1 bod
		významní architekti	správnost 2 body
		rok vyhlášení	správnost 1 bod
	4	požadované údaje	správnost 3 body
		plakát	správnost údajů 2 body
		originalita 4 body	
Prezentace	1	odpovídá na zadané otázky	splnění 4 bodů
		formální stránka	splnění 2 body
		dodržení časového limitu	splnění 2 body

Zdroj: vlastní tvorba

Jsou uvedena pouze bodová hodnocení pro jednotlivé úkoly. Znamku, která odpovídá dosaženému součtu bodů, určí učitel. A to vzhledem k celkové úrovni zpracovaných projektů, schopnostem a možnostem žáků.

3) Zpracování projektu

Žáci projekt zpracovávají ve skupinách, jedna skupina by měla mít 3 - 5 členů. Dobu určenou na vypracování projektu stanoví pedagog, a to vzhledem ke schopnostem a možnostem žáků.

4) Závěr, prezentace, diskuze

Každá skupina si zvolí svého zástupce, který přednese prezentaci. Následná diskuze o výsledcích projektu je důležitou součástí celé práce. Žáci by se měli naučit interpretovat svoje názory a hledat pro ně správné argumenty. Společně s učitelem připraví celkové shrnutí.

7. Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo zjistit, jak je pojata výuka místního regionu a následně navrhnout školní geografický projekt zaměřený na využití atraktivit cestovního ruchu ve výuce místního regionu. Dílčím cílem práce bylo provedení řízených rozhovorů s učiteli zeměpisu a dotazníkových šetření mezi učiteli zeměpisu a mezi žáky základních škol. Dílčí cíl výrazně přispěl k dosažení cíle hlavního, jelikož pojetí výuky místního regionu bylo studováno v teoretické a praktické rovině.

Teoretickou rovinu představovalo studium formulace učiva Místní region v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání a ve Školních vzdělávacích programech pro základní vzdělávání základních škol v modelové oblasti. V Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání je učivo Místní region součástí tematického celku Česká republika. Je formulováno obecně, je v něm sice kladen důraz na specifika místního regionu, ovšem spíše v souvislosti s jeho dalším rozvojem. Přestože školní vzdělávací programy přinášejí možnost podrobnějšího rozpracování tohoto učiva, nestalo se tak v žádném ze studovaných programů. Zkonkretizovány byly pouze očekávané výstupy vztahující se k tomuto učivu, snaha vzbudit v žácích zájem o místní region, ve kterém žijí, byla nastíněna pouze v charakteristice zeměpisu jako vyučovacího předmětu. Očekávala jsem, že pokud budu studovat zavedení vyučovacího předmětu Zeměpis na školní úrovni, získám podobnější rozpis vzdělávacího obsahu, ze kterého bude možné sledovat aplikaci různých metod a forem vyučování i využití atraktivit cestovního ruchu ve výuce místního regionu.

Praktickou rovinu a zároveň také dílčí cíl práce představovalo provedení řízených rozhovorů s učiteli zeměpisu a dotazníkových šetření mezi učiteli zeměpisu a žáky základních škol. Dotazovací metody byly zvoleny s ohledem na počet respondentů i na charakter zjišťovaných informací. Volba těchto metod našla ve všech případech své opodstatnění. Dotazníková šetření a řízené rozhovory byly uskutečněny na základních školách v modelové oblasti, tedy v Kolíně. Řízených rozhovorů se zúčastnilo 6 učitelů zeměpisu. Bylo zjištěno, že se ve výuce místního regionu věnují třem základním tématům (geografická poloha, charakteristika z hlediska fyzické a socioekonomické geografie, budoucí vývoj oblasti), což je v souladu se zavedením tohoto učiva v kurikulárních dokumentech. Tázání ve výuce aplikují různé metody a formy vyučování, nejčastěji byl zmiňován výklad, naopak školní geografický projekt uvedl pouze jeden dotazovaný.

Všichni tázaní učitelé považují za nezbytné do výuky místního regionu zařadit atraktivitu cestovního ruchu. Jaké konkrétní atraktivitu zařazují a jakým způsobem tak činí, bylo zjišťováno v dotazníkovém šetření mezi týmiž učitelí. Projevilo se, že určité atraktivitu, například chrám sv. Bartoloměje, Kolínská řepařská drážka, Žehuňský rybník, do výuky začleňují všichni tázaní. Uvádějí také různé činnosti, při nichž lze atraktivitu využít. Jedná se například o pořádání školních exkurzí, zadávání referátů, diskuze. Dotazníkové šetření bylo provedeno i mezi žáky těchto učitelů. Zúčastnilo se ho 124 žáků devátých tříd základních škol v Kolíně. Bylo zjištěno, že ačkoli všichni učitelé danou atraktivitu do výuky místního regionu začlení, neznamená to, že žáci disponují její znalostí. Na některé z otázek týkajících se atraktivit do výuky zařazených odpověděla špatně více než čtvrtina žáků. Projevilo se, že atraktivitu úzce spojené s územím města Kolín, jsou pro žáky známější než ty, které souvisí s jinými oblastmi místního regionu. S přihlédnutím k tomu, že dotazníkové šetření bylo zaměřeno na atraktivitu místního regionu, v němž všichni tázaní žáci žijí, jejich znalosti by mohly být na vyšší úrovni, než tomu ve skutečnosti je.

S ohledem na zjištěné poznatky byl navržen školní geografický projekt zaměřený na využití atraktivit cestovního ruchu ve výuce daného místního regionu. Projekt se týká nejen atraktivit města Kolín, ale i atraktivit, které nejsou spojené s jeho územím. Projekt také ukazuje, které metody a formy vyučování lze aplikovat při výuce daného místního regionu.

V práci jsem se zabývala výukou místního regionu na základní škole. Nabízí se možnost sledovat jeho výuku i na nižším stupni víceletých gymnázií. Jejich školní vzdělávací programy totiž také vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Bylo by možné provést řízené rozhovory s vyučujícími na gymnáziích a dotazníkové šetření mezi jejich studenty. Dosažené výsledky dále porovnávat s těmi, které byly získány v rámci základních škol. Užitečné by bylo navrhnout podobný školní geografický projekt jako v případě základních škol, avšak zvolit vyšší úroveň náročnosti jednotlivých úkolů.

Některé části práce by mohly najít své praktické využití při výuce daného místního regionu. Formulář dotazníku pro žáky lze použít jako pracovní list, či jako součást písemného opakování učiva Místní region. Navržený školní geografický projekt by učitelé zeměpisu mohli zadat žákům k vypracování.

Seznam literatury a použité zdroje

BIČÍK, I., BRINKE, J. (1987): Regionální geografie na rozcestí. Geografie – Sborník ČGS, 92, č. 4, s. 272 – 281.

Cesty a památky Kolínska. [online]. © 2011, [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://cestyapamatky.cz>>.

Český statistický úřad. Kraje a správní obvody obcí s rozšířenou působností v ČR. [online]. © 2011, [cit. 22. 2. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://czso.cz/xh/edicniplan.nsf/p/13-5205-04>>.

DISMAN, M. (2002): Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. Karolinum, Praha, 374 s.

FORET, M., FORETOVÁ, V. (2001): Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Grada, Praha, 180 s.

GÚČIK, M. (2000): Základy cestovního ruchu. Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica, 152 s.

HERINK, J., HOLEČEK, M., KASTNER, J. a kol. (2003): Příručka k učebnici Zeměpis naší vlasti. Nakladatelství ČGS, Praha, 47 s.

HESKOVÁ, M. a kol. (2006): Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy. Fortuna, Praha, 223 s.

Chrám sv. Bartoloměje. [online]. © 2007, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://bartolomej-kolin.cz>>.

JELÍNEK, Z., HELFERT, Z. (1990): Kolínsko. Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha, 326 s.

JEŘÁBEK, H. (1993): Úvod do sociologického výzkumu. Karolinum, Praha, 162 s.

KASTNER, J., HOLEČEK, M., KRAJÍČEK, L. a kol. (2009): Zeměpis naší vlasti. Nakladatelství ČGS, Praha, 103 s.

Klub pro obnovu Kolínské řepařské drážky. [online]. © 2011, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://zeleznicka.bloudil.cz>>.

Kmochův Kolín. [online]. © 2011, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://kmochuvkolin.eu>>.

Kouřim. [online]. © 2011, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://kourim.info/muzeum-lidovych-staveb.php>>.

KRÁTKÝ, J. (2006): Specifické místní zdroje a možnosti jejich aktivace v Regionu Moravskotřebovsko a Jevíčko. [online]. Infobanka výzkumu Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Praha, 42 s., [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://mmr-vyzkum.cz/INFOBANKA/DownloadFile/4548.aspx>>.

KÜHNLOVÁ, H. (2007): Život v našem regionu – příručka pro učitele. Fraus, Praha, 74 s.

KÜHNLOVÁ, H. (1999): Kapitoly z didaktiky geografie. Karolinum, Praha, 145 s.

KÜHNLOVÁ, H. (1998): Tady jsem doma aneb poznej dobře svoje bydliště. Moby Dick, Praha, 53 s.

KÜHNLOVÁ (1993): Školní geografický projekt. Geografické rozhledy, 3, č. 3, s. 72 -73.

Městské informační centrum Kolín. [online]. © 2010, [cit. 30. 11. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://infocentrum-kolin.cz>>.

O'MAHONY (2000): Theme-based geography education as an effective method of teaching. [online]. Educare Press, 12 s. [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.educarepress.com/doc/room.pdf>>.

PASCH a kol. (1998): Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině. Portál, Praha, 416 s.

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): Výkladový slovník cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 448 s.

POTĚŠIL, L. (2007): Územní reforma veřejné správy a územní členění státu. [online]. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 8 s. [cit. 10. 4. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law-doplnek/files/pdf/Potesil.pdf>>.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Výzkumný ústav pedagogický, Praha, 126 s., [cit. 30. 10. 2010]. Dostupné z WWW: <http://vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Harmonie. [online]. 4. základní škola Kolín, 264 s. [cit. 30. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://4zskolin.cz/o-skole/dokumenty-skoly.aspx>>.

Školní vzdělávací program Naše škola. 2007, 2. základní škola Kolín II, 332 s.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Škola porozumění. [online]. 1. základní škola Kolín, 324 s. [cit. 30. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <http://1zskolin.cz/index.php?option=com_docman&Itemid=93>.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Škola pro Evropu. [online]. 6. základní škola Kolín, 353 s. [cit. 30. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://6zskolin.cz/dokumenty/%8AVP%20-%20202.%20stupe%F2.pdf>>.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Škole úsměv sluší, 2007, 5. základní škola Kolín, 319 s.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Tvořivé učení, 2007, 3. základní škola Kolín IV., 349 s.

ŠTĚPÁNEK, V., KOPAČKA, L., ŠÍP, J. (2001): Geografie cestovního ruchu. Karolinum, Praha, 228 s.

Toyota Peugeot Citroën Automobile. [online]. © 2006, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.tpca.cz>>.

VÁCHOVÁ, J. (2007): Vázaný cestovní ruch dětí v Ústeckém kraji. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta UK v Praze, Praha, 100 s.

VAISHAR, A. (2001): Úloha regionální geografie v současné geografii. Sborník příspěvků konference ČGS, s. 33 – 39.

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kol. (2007): Pedagogika pro učitele. Grada, Praha, 402 s.

VITÁKOVÁ, M. (2007): Využití kulturních a přírodních památek pro cestovní ruch. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha, 70 s.

Vodní svět Kolín. [online]. © 2011, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW:
<<http://vodnisvetkolin.cz>>.

ZELENKA, J. (2004): Marketing cestovního ruchu. [online]. Fakulta informatiky a managementu Univerzita Hradec Králové. [cit. 20. 4. 2011]. Dostupné z WWW:
<http://markcr.uhk.cz/page.aspx?page_id=48>.

Žehuňský rybník. [online]. © 2008, [cit. 6. 3. 2011]. Dostupné z WWW:
<<http://zehunskyrybnik.webnode.cz>>.

Přílohy

Příloha 1: Dopis ředitelům základních škol

Dobrý den,
studuji 3. ročník učitelství zeměpisu a matematiky na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V současné době píšu bakalářskou práci na téma Atraktivita cestovního ruchu ve výuce zeměpisu na základní škole. Součástí mé práce je dotazníkové šetření týkající se znalostí žáků základních škol o místním regionu, a také názorů učitelů na jeho výuku. Šetření spočívá v krátkém rozhovoru s učitelem zeměpisu, dále v zadání dotazníků žákům 9.třídy a učitelům zeměpisu. Chtěla bych Vás proto požádat, jestli by bylo možné ve Vaší škole toto šetření provést. Doba potřebná na vyplnění dotazníku je 15 minut. Dotazníky bych přišla zadat osobně. Bližší informace posílám v příloze.

Děkuji za odpověď,
S pozdravem Marie Sixtová
tel. číslo: 721 755 235

Příloha 2: Otázky pro řízený rozhovor s pedagogy

Kolik vyučovacích hodin věnujete učivu Místní region?

Jak místní region vymezujete?

Na která témata se zaměřujete?

Zařazujete do učiva i atraktivitu cestovního ruchu?

Jaké metody a formy vyučování používáte?

Příloha 3: Formulář dotazníku pro učitele

1) Označte, které z uvedených atraktivit cestovního ruchu zařazujete do výuky místního regionu! Na příkladech uveďte, jakým způsobem!

a) chrám sv. Bartoloměje

.....
b) Starý židovský hřbitov

.....
c) Regionální muzeum Kolín

.....
d) Zámek v Ratboři

.....
e) Kolínská řepařská drážka

.....
f) Žehuňský rybník

.....
g) Libický luh

.....
h) Továrna T.P.C.A

.....
i) cyklotrasy

.....
j) výročí bitvy u Kolína

.....
k) Kmochův Kolín

2) Zařazujete do výuky i jiné než uvedené atraktivity? Které a jakým způsobem?

.....
.....
.....
.....
.....

3) Která místa v regionu (Kolín a okolí) považujete za reprezentativní a doporučil(a) byste jejich návštěvu žákům základních škol z jiné části České republiky?

.....
.....
.....
.....
.....

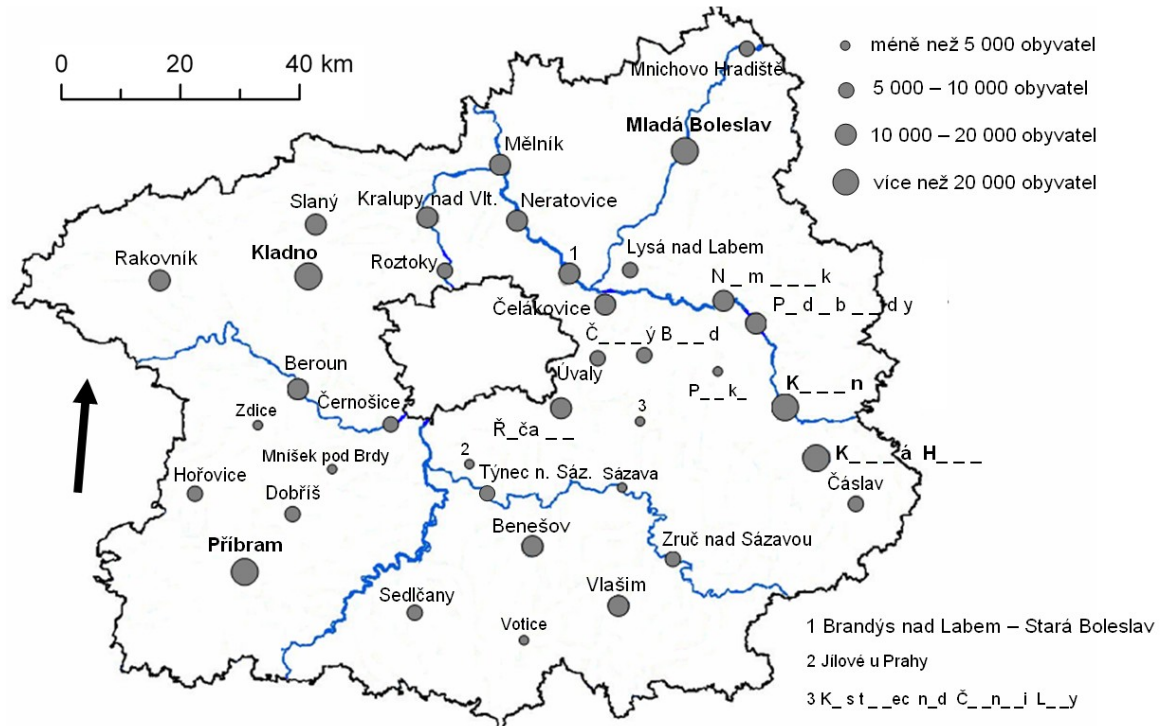
Příloha 4: Formulář dotazníku pro žáky

Výuka místního regionu

1) Do mapy Středočeského kraje doplň chybějící názvy měst. (Celkem 8 měst.)

2) Napiš, které z těchto měst jsi navštívil(a).

.....
.....

Doplň chybějící slova ve větách!

- 1) V Kolíně, poblíž Karlova náměstí, stojí národní kulturní památka chrám sv.
- 2) Muzeum lidových staveb (skanzen) můžeme navštívit ve městě.....
- 3) V obci Žehuň leží národní přírodní památka.....
- 4) Archeologické naleziště Na Skalce najdeme v obci.....
- 5) V Kolíně leží druhý nejstarší hřbitov v Čechách.

Označ správnou odpověď!

1) V roce 2007 byl obnoven provoz úzkorozchodné železniční tratě. Jak zní její název?

- a) Kolínská řepařská drážka
- b) Kolínská kukuřičná drážka
- c) Kolínská uhelná drážka
- d) nevím

Navštívil(a) jsi tuto obnovenou železniční trať? ANO – NE

2) Ve kterém roce byla zahájena výstavba továrny T.P.C.A?

- a) v roce 1995
- b) v roce 2002
- c) v roce 2010
- d) nevím

Navštívil(a) jsi továrnu v rámci exkurze? **ANO – NE**

3) Čím jsou známé trasy Kolín – Bedřichov, Kolín – Křečhoř a Kolín – Veletov?

- a) jedná se o trasy železniční dopravy
- b) jedná se o cyklotrasy
- c) jedná se o trasy lodní dopravy
- d) nevím

Navštívil(a) jsi nějakou z těchto tras? **ANO - NE**

V případě odpovědi ANO, napiš, po kterých z uvedených tras.

.....

V případě odpovědi NE, pokračuj na další úkol.

Odpověz na otázky!

1) Každoročně se v červnu pořádají vzpomínkové akce při příležitosti výročí jisté bitvy!

- a) O jakou bitvu se jedná?.....
- b) Ve kterém století se tato bitva odehrála?.....
- c) Kde se vzpomínkové akce pořádají?.....

2) Každoročně se také koná mezinárodní festival dechové hudby.

- a) Jak se tento festival jmenuje?.....
- b) Jaké město je dějištěm tohoto festivalu?.....
- c) Kdy (uved' měsíc) se festival koná?.....

Představ si, že máš kamaráda, který bydlí v jiné části České republiky než ty. Přijede k tobě na návštěvu. Která místa v regionu (Kolín a okolí) by jsi mu doporučil(a) navštívit?

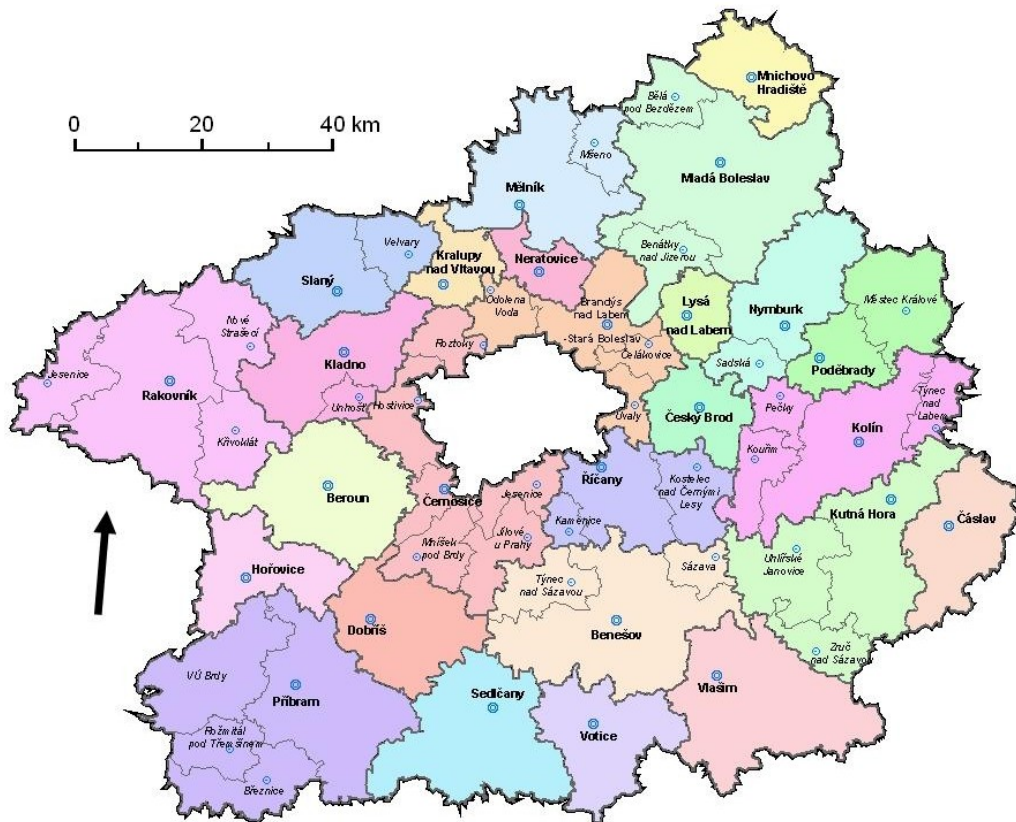
.....
.....
.....
.....

Příloha 5: Pracovní listy pro žáky

Poznej Kolín a okolí

A) ORP Kolín

- 1) Zjistěte, co znamená zkratka ORP, stručně vysvětlete její význam.
- 2) Pomocí mapy určete, které ORP Středočeského kraje sousedí s ORP Kolín.
- 3) Které území ze sousedních správních obvodů ORP má nejmenší rozlohu, použijte mapu.

Zdroj: <http://czso.cz> (22. 2. 2011), úprava

B) Cesta do Poděbrad

1) Zjistěte vlakové spojení z Kolína do Poděbrad a zpět, a to pro libovolný pracovní den. Vyberte jeden dopolední spoj pro cestu tam a jeden odpolední pro cestu zpátky. Doplňte následující tabulku.

Kolín - Poděbrady	Čas odjezdu	Cena jízdenky	Doba trvání cesty
Poděbrady - Kolín	Čas odjezdu	Cena jízdenky	Doba trvání cesty

2) Zjistěte autobusové spojení z Kolína do Poděbrad a zpět, a to pro libovolný pracovní den. Vyberte jeden dopolední spoj pro cestu tam a jeden odpolední pro cestu zpátky. Doplňte následující tabulku.

Kolín - Poděbrady	Čas odjezdu	Cena jízdenky	Doba trvání cesty
Poděbrady - Kolín	Čas odjezdu	Cena jízdenky	Doba trvání cesty

3) Porovnejte ceny jízdenek i dobu trvání cesty u obou dopravních prostředků. Napište, které spojení je levnější a které trvá kratší dobu. Zhodnoťte, které z nich je výhodnější (cena, vzdálenost).

C) Místní region v obrázcích

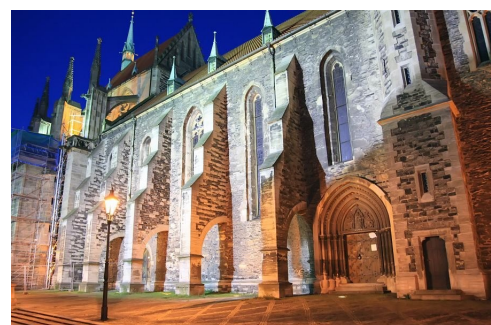
1) K obrázkům 1, 2, 3, 4 správně přiřaďte název lokality a, b, c, d.

1

Zdroj: <http://cestyapamatky.cz>
(22. 2. 2011)

2

Zdroj: <http://cestyapamatky.cz>
(22. 2. 2011)

3

Zdroj: <http://cestyapamatky.cz>
(22. 2. 2011)

- a) chrám sv. Bartoloměje
- b) Židovský hřbitov v Kolíně
- c) Zámek v Ratboři
- d) Kostel českobratrské církve evangelické v Pečkách

D) Kolín

1) Kde najdeme v Kolíně městské informační centrum?

a) Ve volném čase navštivte toto centrum. Jaká je jeho otvírací doba? Jsou zde k dispozici informační materiály o regionu? Vyplňte níže uvedenou tabulku.

Informační materiál	Poskytuje centrum daný materiál?
Turistická mapa města Kolín	
Turistická mapa Kolín a okolí	
Pohlednice města Kolín	
Pohlednice lokalit regionu*	

* V případě, že v centru jsou k dispozici pohlednice lokalit regionu, napište kterých.

b) Lze v centru zakoupit upomínkové předměty s tematikou Kolína a okolí? Pokud ano, vypište jaké.

2) Ve volném čase si udělejte procházku po Karlově náměstí. Všimněte si, že je zde umístěna informační tabule, můžete ji využít při plnění těchto úkolů:

- a) Vypátrejte, ve kterém roce byl postaven morový sloup. Co symbolizují tyto sloupy?
- b) V jakém stavebním slohu je postavena radnice?
- c) Stručně zhodnoťte podobu náměstí. Co se vám zde líbí či nelíbí?

4

Zdroj: <http://cestyapamatky.cz>
(22. 2. 2011)

3) Během školního vyučování společně absolvujeme prohlídku chrámu sv. Bartoloměje, pozorně sledujte výklad průvodce a odpovězte na otázky:

- a) V jakém stavebním slohu je chrám postaven?
- b) Se kterými významnými architekty je stavba spjata?
- c) Kdy byl chrám vyhlášen národní kulturní památkou?

4) V Kolíně se každoročně koná mezinárodní festival Kmochův Kolín.

- a) Zjistěte, kdo byl František Kmoch a jakou spojitost má s festivalem.
- b) Na papír A4 nakreslete plakát upozorňující na konání festivalu. Zamyslete se nad základními informacemi, které by v něm měly být uvedeny. Uvědomte si, že plakát má upoutat pozornost.

E) Prezentace

1) Připravte si krátkou prezentaci (3 - 5 min), ve které stručně zhodnotíte práci na projektu. K tvorbě využijte počítačový software (nejlépe Microsoft PowerPoint).

Během prezentace odpovězte na otázky:

- a) Jak hodnotíte spolupráci ve své skupině? Jaká byla atmosféra při vypracovávání projektu?
- b) Který úkol byl pro vás nejobtížnější?
- c) Který z úkolů jste plnili nejraději?
- d) Byla pro vás práce na projektu přínosná? Čím?

F) Diskuze

1) Tento úkol je určen pro jednotlivce, nyní už nepracujte ve skupině. Pokuste se stanovit vlastní názor na tato témata, můžete přidat i nápady a připomínky.

- a) Poloha ORP Kolín v rámci Středočeského kraje
- b) Památky v okolí Kolína
- c) Poskytování informací turistům o lokalitách v Kolíně
- d) Propagace festivalu Kmochův Kolín

Témata budou součástí celotřídní diskuze během vyučovací hodiny.

Příloha 6: Klíč k řešení úkolů v pracovních listech

A) ORP Kolín

1) Zjistěte, co znamená zkratka ORP, stručně vysvětlete její význam.

ORP = obec s rozšířenou působností. Po zrušení okresních úřadů převzaly ORP značnou část jejich působnosti. V současné době je v České republice 205 obcí s rozšířenou působností.

2) Pomocí mapy určete, které ORP Středočeského kraje sousedí s ORP Kolín.

ORP Český Brod, ORP Kutná Hora, ORP Nymburk, ORP Poděbrady, ORP Říčany

3) Které se sousedních ORP má nejmenší rozlohu, použijte mapu.

ORP Český Brod.

C) Místní region v obrázcích

1) K obrázkům 1, 2, 3, 4 správně přiřaďte název lokality a, b, c, d.

1d, 2a, 3c, 4b

D) Kolín

2) Ve volném čase si udělejte procházku po Karlově náměstí. Všimněte si, že je zde umístěna informační tabule, můžete ji využít při plnění těchto úkolů:

a) Vypátrejte, ve kterém roce byl postaven morový sloup. Co symbolizují tyto sloupy?

Morový sloup byl postaven v roce 1682. Morové sloupy symbolizují poděkování za odvrácení či ukončení morové epidemie.

b) V jakém stavebním slohu je postavena radnice?

Dnešní podobu získala při pseudorenesanční přestavbě v 19. století, původním základem radnice byl měšťanský dům postavený v gotickém stylu.

3) Během školního vyučování společně absolvujeme prohlídku chrámu sv. Bartoloměje, pozorně sledujte výklad průvodce a odpovězte na otázky:

a) V jakém stavebním slohu je chrám postaven?

Je postaven v gotickém slohu.

b) Se kterými významnými architekty je stavba spjata?

Petr Parléř a Josef Mocker.

c) Kdy byl chrám vyhlášen národní kulturní památkou?

V roce 1995.

4) V Kolíně se každoročně koná mezinárodní festival Kmochův Kolín.

a) Zjistěte, kdo byl František Kmoch a jakou spojitost má s festivalem.

František Kmoch byl hudební skladatel, zaměřoval se na dechovou hudbu, působil také jako dirigent. Narodil se v Zásnukách, zemřel v Kolíně. Je autorem více než 500 skladeb, z nichž velká část zlidověla, např. Kolíne, Kolíne nebo Andulko šafářova. Na jeho počest se každoročně koná mezinárodní festival dechové hudby Kmochův Kolín.